VĂN HÓA

CƠ QUAN CỦA BỘ VĂN HÓA, THỂ THAO VÀ DU LỊCH

NĂM THỨ 69

THỨ TƯ

3.6.2026 (18.4 Bính Ngọ)

Số 66 (4357)

www.baovanhoa.vn

Email: baovanhoa@fpt.vn

KỶ NIỆM 115 NĂM NGÀY BÁC HỒ RA ĐI TÌM ĐƯỜNG CỨU NƯỚC (5.6.1911 - 5.6.2026)

Từ Bến Nhà Rồng đến *Đường Cách mệnh*

[11]

GIẢI QUYẾT DỨT ĐIỂM TÌNH TRẠNG XÂM PHẠM QUYỀN SỞ HỮU TRÍ TUỆ, PHÓ THỦ TƯỚNG HỒ QUỐC DŨNG:

Đẩy mạnh kiểm tra, ngăn chặn và xử lý nghiêm các hành vi xâm phạm

[3]

CHÀO MỪNG ĐẠI HỘI CÔNG ĐOÀN VIỆT NAM LẦN THỨ XIV:

Xây dựng văn hóa công nhân trong kỷ nguyên mới

[7]

CHIẾN DỊCH 500 NGÀY ĐÊM ĐẨY MẠNH THỰC HIỆN TÌM KIẾM, QUY TẬP VÀ XÁC ĐỊNH DANH TÍNH HÀI CỐT LIỆT SĨ:

Không để người ngã xuống mãi vô danh

[4]

VĂN HÓA & **SUY NGẪM**

Thư viện công cộng trước khoảng trống

●**KIỀU GIANG**

Việc tổ chức chính quyền địa phương theo mô hình hai cấp đang mở ra cơ hội sắp xếp bộ máy theo hướng tinh gọn, hiệu quả hơn. Tuy nhiên, với hệ thống thư viện công cộng, đây cũng là thời điểm xuất hiện nhiều khoảng trống mới về quản lý, nhân lực và vận hành. Những vấn đề này vừa được nhiều chuyên gia, nhà quản lý thư viện nêu tại hội thảo khoa học "Chuyển đổi số thư viện: Thách thức và cơ hội".

TS Thái Thu Hoài, Phó Trưởng khoa điều hành Khoa Thư viện và Xuất bản cho biết, hiện nay dữ liệu thư viện ở nhiều nơi vẫn còn phân tán, thiếu chuẩn hóa và chưa liên thông. **(Xem tiếp trang 2)**

UBND TỈNH KHÁNH HÒA CHÍNH THỨC KIẾN NGHỊ BẢO VỆ DI TÍCH THÁP CỔ HÒA LAI:

Đảm bảo tuyệt đối tính toàn ven của di tích

(VH). Nhằm bảo tồn nguyên vẹn tuyệt đối di tích quốc gia đặc biệt tháp Hòa Lai, UBND tỉnh Khánh Hòa vừa có văn bản chính thức kiến nghị Bộ Xây dựng điều chỉnh hướng tuyến đường sắt tốc độ cao trục Bắc - Nam ra khỏi khu vực bảo vệ của khu di tích này. [5]

Các cơ quan chức năng tỉnh Khánh Hòa khảo sát cụm di tích tháp Hòa Lai *(ảnh lớn)* và bản đồ dự án đường sắt tốc độ cao trục Bắc - Nam cắt ngang khu vực bảo vệ di tích *(ảnh nhỏ)*
Ảnh: X.HƯỚNG

DI TÍCH HOÀNH SƠN QUAN NHÌN TỪ NGHỊ QUYẾT 80 VỀ PHÁT TRIỂN VĂN HÓA:

Liệu hai địa phương có vượt qua tư duy cục bộ địa giới hành chính?

[8]

Điều còn lại sau những cuộc đua "triệu view"

[10]

VTV sẵn sàng cho World Cup lớn nhất lịch sử

[14]

Khai mạc triển lãm "Những tấm gương bình dị mà cao quý" năm 2026

Hôm qua 2.6, triển lãm "Những tấm gương bình dị mà cao quý" đã khai mạc tại Bảo tàng Hồ Chí Minh. Sự kiện do Ban Tuyên giáo và Dân vận Trung ương phối hợp với Bộ VHTTDL chỉ đạo Vụ Lý luận chính trị, Bảo tàng Hồ Chí Minh tổ chức, nhân kỷ niệm 136 năm Ngày sinh Chủ tịch Hồ Chí Minh (19.5.1890 - 19.5.2026) và kỷ niệm sự kiện 115 năm Ngày Bác Hồ ra đi tìm đường cứu nước (5.6.1911 - 5.6.2026).

Đây cũng là triển lãm đánh dấu tổng kết 10 năm thực hiện Chỉ thị số 05-CT/TW ngày 15.5.2016 của Bộ Chính trị (khóa XII) "Về đẩy mạnh học tập và làm theo tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh". Triển lãm "Những tấm gương bình dị mà cao quý" được tổ chức thực hiện trong 14 năm liên tiếp (2013 - 2026) là một hoạt động chính trị và văn hóa vô cùng ý nghĩa. Triển lãm không chỉ giới thiệu, tôn vinh những tấm gương "Người tốt, việc tốt" mà thông qua đó còn góp phần giúp công chúng nhận thức sâu sắc hơn về tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh. Để từ đó, mỗi người, mỗi gia đình, mỗi tập thể sẽ tiếp tục đóng góp những việc làm thiết thực, có sức lan tỏa sâu rộng trong đời sống xã hội, để cả đất nước ta là một rừng hoa đẹp về người tốt, việc tốt như mong ước của Chủ tịch Hồ Chí Minh kính yêu.

Với gần 200 tài liệu, bài viết và hiện vật, triển lãm "Những tấm gương bình dị mà cao quý" năm 2026 giới thiệu đến công chúng 136 tấm gương tiêu biểu, điển hình tiên tiến gồm 63 tập thể và 73 cá nhân có thành tích xuất sắc được Ban Tổ chức lựa chọn từ gần 400 tấm gương tiêu biểu trong học tập và làm theo tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh do Ban Tuyên giáo và Dân vận Trung ương, Tỉnh ủy, Thành ủy, Đảng ủy trực thuộc Trung ương giới thiệu, tôn vinh. Bên cạnh đó, triển lãm giới thiệu thêm một số hiện vật trong bộ sưu tập hiện vật đồ dùng sinh hoạt hằng ngày rất bình dị của Chủ tịch Hồ Chí Minh và các tư liệu bài viết, sưu tập sách có nội dung về học tập và làm theo tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh cùng với một số huy hiệu Chủ tịch Hồ Chí Minh gửi tặng những tấm gương người tốt, việc tốt.

Nội dung triển lãm gồm hai phần. Phần một có chủ đề "Khắc ghi lời Bác (từ lời căn dặn của Bác đến chủ trương lớn của Đảng)". Phần hai có chủ đề "Những bông hoa dâng Bác". Triển lãm "Những tấm gương bình dị mà cao quý" là sự kiện quan trọng góp phần tôn vinh những tấm gương người tốt, việc tốt, là không gian giáo dục chính trị, tư tưởng, nơi giá trị tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh được chuyển hóa thành kỷ luật công vụ, tinh thần phục vụ nhân dân, ý chí đổi mới sáng tạo, trách nhiệm cộng đồng và lòng yêu nước trong đời sống hôm nay. **V.D**

Thứ trưởng Hoàng Đạo Cương và các đại biểu cắt băng khai mạc triển lãm

Thư viện... *(Tiếp theo trang 1)*

Hoạt động số hóa chủ yếu diễn ra riêng lẻ ở từng đơn vị. Nhiều thư viện địa phương còn hạn chế về thiết bị và nhân lực kỹ thuật. Đáng chú ý, đội ngũ làm công tác thư viện hiện nay không chỉ cần nghiệp vụ chuyên môn mà còn phải có khả năng sử dụng công nghệ, quản trị dữ liệu và vận hành các hệ thống thư viện hiện đại", TS Hoài nhận định.

Theo ThS Vĩnh Quốc Bảo, Phó Giám đốc Thư viện Khoa học Tổng hợp TP.HCM, việc hợp nhất TP.HCM, Bình Dương và Bà Rịa-Vũng Tàu đã tạo ra một không gian quản lý mới với quy mô lớn hơn rất nhiều trước đây. Đối với hệ thống thư viện công cộng, thay đổi lớn nhất là không còn thư viện huyện, thị xã, bộ phận từng giữ vai trò trung gian trong điều phối tài nguyên, đào tạo nhân lực, hỗ trợ kỹ thuật và kết nối hoạt động giữa thư viện tỉnh với thư viện cơ sở. Khi cấp trung gian không còn, toàn bộ trách nhiệm hỗ trợ chuyên môn, quản lý nghiệp vụ và vận hành hệ thống sẽ tập trung về thư viện trung tâm. Điều này đặt ra yêu cầu phải nhanh chóng tái cấu trúc hệ thống thư viện công cộng theo mô hình quản lý hai cấp, đồng thời đẩy mạnh chuyển đổi số để bảo đảm hoạt động thông suốt trên toàn mạng lưới.

Trong bối cảnh mới, chuyển đổi số không đơn thuần là ứng dụng công nghệ mà trở thành giải pháp quản trị thiết yếu. Chỉ khi có nền tảng số đủ mạnh, Thư viện Khoa học Tổng hợp TP.HCM mới có thể thực hiện vai trò điều phối và hỗ trợ hiệu quả cho khoảng 168 điểm thư viện phường, xã trên địa bàn rộng lớn. Tuy nhiên, quá trình này đang đối mặt với nhiều thách thức. Hiện hệ thống quản lý thư viện chưa được thiết kế cho mô hình liên thông quy mô lớn; các công cụ hỗ trợ kỹ thuật từ xa, đào tạo trực tuyến và giám sát hoạt động chưa đáp ứng yêu cầu. Việc tích hợp ba hệ thống thư viện vốn hoạt động độc lập với phần mềm, chuẩn dữ liệu và quy trình nghiệp vụ khác nhau cũng là bài toán phức tạp.

Hiện nay, 168 cán bộ thư viện phường, xã hiện thuộc biên chế và ngân sách của 168 Trung tâm Cung ứng dịch vụ công của phường, xã khác nhau. Hiện việc thành lập các Trung tâm Cung ứng Dịch vụ công cũng chưa được thực hiện đồng bộ, đầy đủ; vị trí việc làm, vai trò của viên chức phụ trách thư viện một số nơi chưa rõ ràng. Nguồn nhân lực cũng là vấn đề đáng quan tâm. Khảo sát cho thấy nhiều cán bộ thư viện tại các địa bàn mới sáp nhập chưa được đào tạo chuyên ngành, phần lớn làm việc kiêm nhiệm và còn hạn chế về kỹ năng vận hành thư viện số. Trong khi đó, điều kiện hạ tầng giữa các địa phương vẫn còn chênh lệch lớn, từ đường truyền internet, thiết bị công nghệ đến không gian phục vụ.

Tương tự, không chỉ thiếu hành lang pháp lý, bài toán nhân lực cũng đang trở thành mối lo lớn của nhiều địa phương. Ông Trần Xuân Nhất, Phó Giám đốc Thư viện tỉnh Gia Lai cho biết, điều khiến các thư viện địa phương trăn trở hơn cả là bài toán nhân lực sau khi sắp xếp đơn vị hành chính. Sau quá trình sắp xếp đơn vị hành chính, cán bộ thư viện cơ sở phải kiêm nhiệm thêm nhiều nhiệm vụ khác. Trong khi đó, yêu cầu đối với người làm thư viện ngày càng cao khi phải đồng thời thực hiện chuyên môn thư viện, ứng dụng công nghệ thông tin và tham gia các hoạt động phát triển văn hóa đọc.

Một khó khăn khác là tình trạng bố trí cán bộ lãnh đạo không có chuyên môn thư viện sau quá trình sắp xếp tổ chức bộ máy. Điều này phần nào ảnh hưởng đến định hướng phát triển chuyên môn và khả năng thích ứng với những yêu cầu mới của ngành. Còn theo ông Võ Xuân Lê, Phó Giám đốc Thư viện TP Đồng Nai, sau khi hợp nhất Đồng Nai và Bình Phước, hệ thống thư viện công cộng đang gặp nhiều khó khăn trong quá trình tổ chức lại hoạt động. Mặc dù địa phương rất quan tâm đến phát triển văn hóa đọc và chuyển đổi số, nhiều đề án như xây dựng không gian sách, thư viện số hay cơ sở dữ liệu dùng chung vẫn đang trong quá trình hoàn thiện thủ tục, chờ phê duyệt.

Một trong những thách thức lớn hiện nay là tích hợp nguồn dữ liệu, tài nguyên số của hai địa phương thành một hệ thống thống nhất. Trong khi đó, việc chuyển đổi mô hình quản lý từ thư viện tỉnh, huyện sang thư viện tỉnh, xã cũng đặt ra nhiều vấn đề mới. Trước đây, các thư viện huyện được kết nối với thư viện tỉnh thông qua một hệ thống quản lý chung, nhưng hiện nay nhiều thư viện cấp xã chưa có cán bộ chuyên trách, gây khó khăn cho việc tiếp nhận, vận hành và phát triển mạng lưới thư viện cơ sở.

Mô hình chính quyền hai cấp đang tạo ra những thay đổi sâu rộng đối với hệ thống thư viện công cộng. Khoảng trống do cấp trung gian để lại là thách thức trước mắt, nhưng cũng là cơ hội để xây dựng một mạng lưới thư viện hiện đại, liên thông và phục vụ hiệu quả hơn. Muốn làm được điều đó, cùng với hạ tầng số, ngành thư viện cần một hành lang pháp lý phù hợp, nguồn nhân lực đủ năng lực và sự đầu tư dài hạn từ các địa phương. ■

Bước đầu xác định khu vực nghi hố chôn tập thể liệt sĩ Xuân Mậu Thân 1968

Ban Chỉ đạo 515 TP.HCM vừa tổ chức khảo sát thực địa tại Công viên Lê Thị Riêng (phường Hòa Hưng) và nghe báo cáo kết quả bước đầu trong quá trình tìm kiếm, xác minh vị trí nghi hố chôn tập thể các liệt sĩ hy sinh trong cuộc Tổng tiến công và nổi dậy Xuân Mậu Thân 1968.

Báo cáo tại buổi làm việc, thiếu tướng Nguyễn Thành Trung, Chính ủy Bộ Tư lệnh thành phố, Phó Trưởng ban Thường trực Ban Chỉ đạo 515 thành phố, cho biết, thời gian qua, Bộ Tư lệnh thành phố đã tập trung nghiên cứu, đối chiếu nhiều nguồn tư liệu, bản đồ qua các thời kỳ, hình ảnh lưu trữ trong và ngoài nước; đồng thời kết nối với các chuyên gia nghiên cứu lịch sử, gặp gỡ các nhân chứng từng trực tiếp chứng kiến sự kiện diễn ra tại khu vực nghĩa địa Đô Thành, nay là Công viên Lê Thị Riêng. Từ những tư liệu, hình ảnh mới được cung cấp, kết hợp kết quả khảo sát thực địa, phân tích, đối chiếu dữ liệu và thông tin từ các nhân chứng, Bộ Tư lệnh thành phố bước đầu xác định một số khu vực có dấu hiệu liên quan đến vị trí chôn cất tập thể cán bộ, chiến sĩ đã hy sinh trong cuộc Tổng tiến công và nổi dậy Xuân Mậu Thân năm 1968.

Tại buổi khảo sát, các đại biểu đã trực tiếp kiểm tra hiện trường, nghe báo cáo quá trình thu thập, phân tích dữ liệu, rà soát các nguồn thông tin lịch sử và những căn cứ bước đầu phục vụ công tác xác minh. Nhiều ý kiến đánh giá cao sự chủ động của Bộ Tư lệnh thành phố trong việc phối hợp với các cơ quan chuyên môn, nhân chứng lịch sử và các đơn vị liên quan nhằm từng bước làm rõ những thông tin có giá trị phục vụ công tác tìm kiếm, quy tập hài cốt liệt sĩ.

Theo kế hoạch, trên cơ sở các tài liệu, dữ liệu đã thu thập cùng kết quả khảo sát thực địa, Ban Chỉ đạo 515 thành phố sẽ tổ chức hội thảo chuyên đề để tiếp tục đánh giá, thẩm định các nguồn thông tin, làm cơ sở khoa học và thực tiễn nhằm xác định chính xác khu vực nghi có hố chôn tập thể liệt sĩ, từ đó triển khai các bước khảo sát chuyên sâu và xây dựng phương án tìm kiếm, quy tập trong thời gian tới.

T.SƯƠNG

Khuyến khích không sử dụng rượu, bia, thuốc lá trong lễ cưới

Theo quy định thực hiện nếp sống văn minh trong việc cưới, việc tang và lễ hội vừa được UBND tỉnh Cà Mau ban hành, tỉnh này khuyến khích cô dâu, chú rể và gia đình trồng cây lưu niệm tại địa phương trong dịp cưới; đặt hoa tại Đài tưởng niệm các Anh hùng liệt sĩ, nghĩa trang liệt sĩ, di tích lịch sử, văn hóa, danh lam thắng cảnh.

Đồng thời khuyến khích sử dụng hội trường, nhà văn hóa hoặc địa điểm sinh hoạt văn hóa, thể thao tổ chức lễ cưới. Khuyến khích hình thức cưới tập thể; cơ quan, đoàn thể ở các khu công nghiệp tổ chức cưới cho công nhân viên chức lao động tại các điểm sinh hoạt văn hóa công nhân; khuyến khích không sử dụng thuốc lá, rượu, bia trong lễ cưới.

Trong việc tang, Cà Mau khuyến khích sử dụng vòng hoa luân chuyển cho các đoàn đến viếng; hạn chế phúng, viếng bằng vòng hoa và trướng để tránh lãng phí, phô trương; không rải vàng mã trên đường đưa tang. Khuyến khích sử dụng băng, đĩa nhạc tang thay cho đội nhạc tang; không mở nhạc tang hoặc hát khóc qua tăng âm, loa phóng thanh.

H. HẢI

GIẢI QUYẾT DỨT ĐIỂM TÌNH TRẠNG XÂM PHẠM QUYỀN SỞ HỮU TRÍ TUỆ, PHÓ THỦ TƯỚNG HỒ QUỐC DŨNG:

Đẩy mạnh kiểm tra, ngăn chặn và xử lý nghiêm các hành vi xâm phạm

Để giải quyết dứt điểm tình trạng xâm phạm quyền sở hữu trí tuệ, Phó Thủ tướng Hồ Quốc Dũng yêu cầu các Bộ, ngành, địa phương, nhất là người đứng đầu, tập trung nâng cao năng lực, hiệu lực, hiệu quả thực thi quyền sở hữu trí tuệ; đẩy mạnh công tác kiểm tra, giám sát, đấu tranh, ngăn chặn và xử lý nghiêm các hành vi xâm phạm quyền sở hữu trí tuệ.

Sáng qua 2.6, Phó Thủ tướng Hồ Quốc Dũng chủ trì Hội nghị trực tiếp kết hợp trực tuyến với các địa phương trên cả nước sơ kết tình hình thực hiện Công điện số 38/CĐ-TTg ngày 5.5.2026 của Thủ tướng Chính phủ về tập trung chỉ đạo thực hiện quyết liệt các giải pháp đấu tranh, ngăn chặn, xử lý hành vi xâm phạm quyền sở hữu trí tuệ.

Kết quả, các Bộ, ngành, địa phương đã hoàn thành vượt yêu cầu tăng tối thiểu 20% số vụ xử lý của tháng 5.2025. Tính chung của cả nước, số vụ việc bị xử lý hành chính đã gấp 3,93 lần trung bình của một tháng năm 2025. Số vụ việc liên quan đến xâm phạm quyền đối với nhãn hiệu bị xử lý chiếm hơn 98% tổng số các vụ việc bị xử lý hành chính, trong đó phần lớn là các nhãn hiệu nổi tiếng của nước ngoài. Nhiều vụ việc liên quan đến hành vi xâm phạm quyền tác giả, quyền liên quan bị xử lý, trong đó có 27 vụ bị xử lý hành chính và 7 vụ bị xử lý hình sự. Các lực lượng chức năng đã khởi tố hình sự 44 vụ án liên quan đến hành vi xâm phạm quyền sở hữu trí tuệ (vượt tổng số vụ khởi tố của cả năm 2025), trong đó có 7 vụ liên quan đến hành vi xâm phạm quyền tác giả, quyền liên quan.

Bên cạnh kết quả đạt được, tình trạng xâm phạm quyền sở hữu trí tuệ, sử dụng trái phép quyền sở hữu trí tuệ vẫn tiếp tục diễn biến phức tạp, với phương thức, thủ đoạn ngày càng tinh vi cả trong thương mại truyền thống và thương mại điện tử, có tình trạng buôn bán công khai hàng hóa giả mạo nhãn hiệu tại một số chợ truyền thống, trung tâm thương mại... Một số cơ quan, đơn vị, địa phương còn nương nhẹ, né tránh trách nhiệm, thiếu quyết liệt. Việc phối hợp giữa các lực lượng có lúc, có nơi còn chưa chặt chẽ, thiếu đồng bộ. Công tác ứng dụng khoa học, công nghệ và chuyển đổi số trong giám sát, phát hiện vi phạm trên môi trường số còn hạn chế...

Tại hội nghị, đại diện các Bộ, ngành thống nhất, việc triển khai Công điện số 38/CĐ-TTg trong hơn ba tuần qua đã mang lại những kết quả thực chất, tạo chuyển biến rõ nét trong công tác đấu tranh, xử lý vi phạm quyền sở hữu trí tuệ; đồng thời thẳng thắn chỉ ra những thách thức hiện nay như thủ đoạn vi phạm ngày càng tinh vi trong thương mại điện tử xuyên biên giới, khó khăn trong công tác giám định pháp lý và sự thiếu hụt nhân lực, công nghệ chuyên dụng... Đặc biệt, vấn đề xâm phạm bản quyền nội dung số (phim ảnh, bóng đá...) và tình trạng sử dụng phần mềm không bản quyền vẫn là những "điểm nghẽn" gây ảnh hưởng đến uy tín và môi trường đầu tư quốc gia trong bối cảnh hội nhập quốc tế sâu rộng.

Phó Thủ tướng Hồ Quốc Dũng phát biểu chỉ đạo tại Hội nghị Ảnh: TTXVN

Phát biểu kết luận hội nghị, Phó Thủ tướng Hồ Quốc Dũng nhấn mạnh, thời gian triển khai thực hiện Công điện số 38/CĐ-TTg chưa dài, nhưng với quyết tâm chính trị cao, sự chỉ đạo quyết liệt của các cấp, ngành và sự phối hợp đồng bộ của các lực lượng chức năng, công tác đấu tranh, ngăn chặn và xử lý hành vi xâm phạm quyền sở hữu trí tuệ đã đạt được nhiều kết quả bước đầu rất tích cực và đáng khích lệ.

Để giải quyết dứt điểm tình trạng xâm phạm quyền sở hữu trí tuệ, Phó Thủ tướng yêu cầu các Bộ, ngành, địa phương, nhất là người đứng đầu, tập trung nâng cao năng lực, hiệu lực, hiệu quả thực thi quyền sở hữu trí tuệ; đẩy mạnh công tác kiểm tra, giám sát, đấu tranh, ngăn chặn và xử lý nghiêm các hành vi xâm phạm quyền sở hữu trí tuệ; chỉ đạo, ban hành kế hoạch hành động chi tiết theo tinh thần "rõ người, rõ việc" nêu tại Chỉ thị số 02/CT-TTg về tăng cường thực thi quyền sở hữu trí tuệ và Công điện số 38/CĐ-TTg. Mục tiêu cụ thể đặt ra, năm 2026, kết quả xử lý vi phạm trên lĩnh vực sở hữu trí tuệ tăng ít nhất 20% so với năm 2025.

Nhằm đạt được mục tiêu đó, Phó Thủ tướng yêu cầu, trong thời gian tới, các Bộ, ngành tiếp tục rà soát toàn diện hệ thống văn bản quy phạm pháp luật liên quan đến xử lý vi phạm quyền sở hữu trí tuệ để kịp thời phát hiện, khắc phục bất cập, vướng mắc trong quá trình thực thi. Trong đó, tập trung rà soát các quy định trong Luật Sở hữu trí tuệ, Luật Xử lý vi phạm hành chính, Luật Hải quan và văn bản liên quan nhằm tạo hành lang pháp lý đồng bộ, nâng cao hiệu quả xử lý hành vi xâm phạm quyền sở hữu trí tuệ. Đối với các thông tư còn bất cập hoặc phát sinh vướng mắc trong thực tiễn, Phó Thủ tướng yêu cầu khẩn trương sửa đổi, hoàn thành trong quý III.2026.

Phó Thủ tướng Hồ Quốc Dũng giao Bộ VHTTDL chủ trì rà soát, đề xuất sửa đổi các quy định liên quan đến quyền tác giả và quyền liên quan; xác định rõ trách nhiệm quản lý nhà nước của từng cơ quan đối với các hành vi xâm phạm bản quyền, nhất là trên môi trường số; tăng cường thanh tra, kiểm tra, xử lý nghiêm các hành vi sao chép, khai thác, sử dụng trái phép tác phẩm, bản ghi âm, ghi hình và nội dung được bảo hộ quyền tác giả.

Bộ KH&CN phối hợp chặt chẽ với Bộ Công an và các Bộ, ngành liên quan khẩn trương hoàn thiện, đưa vào vận hành Cơ sở dữ liệu quốc gia về thực thi quyền sở hữu trí tuệ theo hướng toàn diện, đồng bộ, thường xuyên cập nhật, phù hợp với thông lệ quốc tế và bảo đảm tuân thủ các quy định của pháp luật. Bộ chủ trì, phối hợp với Bộ VHTTDL, Bộ Công an để nghiên cứu, xây dựng và triển khai cơ chế phối hợp liên ngành, bảo đảm sự đồng bộ trong công tác phòng ngừa, phát hiện và xử lý các hành vi vi phạm pháp luật về sở hữu trí tuệ. Đồng thời đẩy mạnh cải cách thủ tục hành chính, tạo thuận lợi cho tổ chức, cá nhân trong đăng ký bảo hộ quyền sở hữu công nghiệp; tăng cường hướng dẫn, hỗ trợ doanh nghiệp và người dân thực hiện các biện pháp bảo vệ quyền sở hữu trí tuệ theo quy định của pháp luật; tổ chức tập huấn, nâng cao năng lực, kỹ năng nhận diện và xử lý hành vi vi phạm cho lực lượng chức năng...

Phó Thủ tướng giao Bộ Ngoại giao phối hợp với Bộ KH&CN xây dựng kế hoạch cung cấp thông tin, chủ động trao đổi với các đối tác quốc tế về kết quả thực thi quyền sở hữu trí tuệ của Việt Nam; đồng thời thu thập, phản ánh kịp thời các đánh giá từ bên ngoài để phục vụ công tác quản lý và đối ngoại... **P.V (tổng hợp)**

Chính thức thu phí tham quan di tích quốc gia Hải Vân Quan

Từ ngày 2.6, Trung tâm Bảo tồn di tích Cố đô Huế chính thức tổ chức thu phí tham quan di tích quốc gia Hải Vân Quan nằm giáp ranh giữa TP Huế và TP Đà Nẵng. Việc thu phí được thực hiện theo Nghị quyết số 05 của HĐND TP Huế.

Theo đó, mức phí tham quan di tích Hải Vân Quan là 70.000 đồng/người/lượt, áp dụng đồng thời cho cả du khách quốc tế và khách nội địa, giảm phí 50% đối với khách người Huế và Đà Nẵng, người cao tuổi, hộ nghèo... Ngoài ra, có bảy ngày trong năm sẽ miễn phí tham quan đối với người Việt Nam gồm: Mồng 1 Tết Nguyên đán, ngày kỷ niệm Giải phóng Huế 26.3, ngày kỷ niệm Giải phóng Đà Nẵng 29.3, ngày Cách mạng Tháng Tám thành công 19.8, ngày lễ Quốc khánh 2.9, Ngày Di sản văn hóa Việt Nam 23.11 và Ngày Văn hóa Việt Nam 24.11.

Đồng thời miễn phí vé tham quan đối với tất cả trẻ em dưới 13 tuổi; miễn phí cho học sinh các trường tiểu học, trung học cơ sở, trung học phổ thông trên toàn quốc tổ chức tham quan ngoại khóa hằng năm. Miễn phí cho các đối tác, đoàn công tác, cơ quan báo chí đến nghiên cứu, đào tạo, hợp tác, tác nghiệp và quảng bá giá trị di tích Hải Vân Quan phải đăng ký với Trung tâm Bảo tồn di tích Cố đô Huế. Được biết, thời gian thu phí tham quan tại di tích quốc gia Hải Vân Quan được giao luân phiên giữa Huế và Đà Nẵng, mỗi bên có thời hạn ba năm. Trung tâm Bảo tồn di tích Cố đô Huế sẽ tổ chức thu phí từ nay đến hết năm 2028. Cơ quan thu phí được giữ lại 100% số tiền thu được để phục vụ công tác quản lý, bảo tồn và phát huy giá trị di tích Hải Vân Quan.

Nguồn kinh phí được sử dụng cho hoạt động của bộ máy quản lý, bảo vệ di tích, đảm bảo an ninh trật tự, phục vụ du khách, duy tu sửa chữa, chống xuống cấp, chỉnh trang cảnh quan, bảo vệ môi trường, phòng chống cháy nổ, thiên tai, quảng bá điểm đến, nâng cao chất lượng dịch vụ và đầu tư cơ sở vật chất phục vụ công tác thu phí theo dự toán được UBND TP Huế phê duyệt. Trong đó, tối thiểu 20% nguồn thu phải dành cho công tác duy tu, sửa chữa di tích. **S.THÙY**

CHIẾN DỊCH 500 NGÀY ĐÊM ĐẨY MẠNH THỰC HIỆN TÌM KIẾM, QUY TẬP VÀ XÁC ĐỊNH DANH TÍNH HÀI CỐT LIỆT SĨ:

Không để người ngã xuống mãi vô danh

● Bài, ảnh: VĨNH QUÝ

Giữa hơn một vạn phần mộ tại Nghĩa trang Liệt sĩ Quốc gia Trường Sơn, vẫn còn những người lính chưa thể trở về trọn vẹn với tên tuổi của mình.

Việc lấy mẫu phục vụ giám định ADN được thực hiện tại Nghĩa trang Liệt sĩ Quốc gia Trường Sơn

Việc lấy mẫu hài cốt để giám định ADN đang mở ra hy vọng cho hàng nghìn gia đình trên cả nước, đồng thời thể hiện trách nhiệm, nghĩa tình và sự tri ân sâu sắc đối với những người đã hy sinh vì độc lập, tự do của Tổ quốc.

Tìm lại tên người đã khuất

Trong những ngày qua, tại Nghĩa trang Liệt sĩ Quốc gia Trường Sơn, những nén hương được thành kính dâng lên trước khi các tổ công tác bắt đầu thực hiện nhiệm vụ lấy mẫu hài cốt liệt sĩ phục vụ giám định ADN. Đó không chỉ là một hoạt động chuyên môn mà còn là cuộc hành trình đầy ý nghĩa nhằm tìm lại danh tính cho những người lính đã nằm lại sau chiến tranh.

Chiến tranh đã lùi xa hơn nửa thế kỷ, nhưng ở nhiều gia đình, nỗi mong ngóng tin tức về người thân vẫn chưa bao giờ nguôi ngoai. Có những người mẹ mang theo khát vọng tìm con đến cuối cuộc đời. Có những người em, người cháu tiếp tục cuộc tìm kiếm dang dở bằng những ký ức ít ỏi được truyền lại qua nhiều thế hệ. Tại Nghĩa trang Liệt sĩ Quốc gia Trường Sơn hiện có 10.197 phần mộ liệt sĩ đang được chăm sóc, hương khói. Trong số đó vẫn còn 1.137 phần mộ thiếu thông tin và 93 phần mộ chưa xác định được danh tính. Sau nhiều năm, những dòng chữ "chưa biết tên" trên bia mộ vẫn là nỗi day dứt đối với thân nhân liệt sĩ và những người làm công tác đền ơn đáp nghĩa.

Bởi vậy, việc triển khai lấy mẫu hài cốt liệt sĩ trong khuôn khổ "Chiến dịch 500 ngày đêm đẩy mạnh thực hiện tìm kiếm, quy tập và xác định danh tính hài cốt liệt sĩ" không đơn thuần là thực hiện một nhiệm vụ được giao. Đó còn là sự tiếp nối đạo lý "Uống nước nhớ nguồn", là nỗ lực để những người đã ngã xuống được gọi đúng tên của mình. Mỗi mẫu phẩm được lấy hôm nay đều mang theo niềm hy vọng. Hy vọng về một ngày những gia đình liệt sĩ sẽ không còn phải lặng lẽ dò tìm giữa hàng nghìn bia mộ. Hy vọng về một cuộc đoàn tụ muộn màng nhưng trọn vẹn, khi người thân biết chính xác nơi người lính của gia đình đang yên nghỉ.

Khoa học nối nhịp đoàn viên

Nếu trước đây việc xác định danh tính liệt sĩ chủ yếu dựa vào hồ sơ, nhân chứng hoặc di vật còn sót lại thì ngày nay, khoa học công nghệ đã mở ra cơ hội mới cho những trường hợp tưởng chừng không thể nhận diện.

Những phần mộ vô danh sẽ được lấy mẫu, số hóa thông tin và xác định danh tính hài cốt liệt sĩ

Giám định ADN được xem là giải pháp quan trọng nhằm từng bước xác định danh tính các liệt sĩ còn thiếu thông tin. Đằng sau mỗi kết quả là cả một quy trình chặt chẽ từ lấy mẫu, bảo quản, số hóa dữ liệu, đối chiếu hồ sơ đến phân tích chuyên sâu trong phòng thí nghiệm. Tại Nghĩa trang Liệt sĩ Quốc gia Trường Sơn, các tổ công tác thực hiện đầy đủ các bước theo quy trình khoa học nghiêm ngặt. Mỗi phần mộ được lấy mẫu đều được số hóa thông tin ngay tại hiện trường, cập nhật đầy đủ dữ liệu về vị trí, bia mộ, mẫu phẩm và các hồ sơ liên quan. Sự kết hợp giữa công nghệ ADN và chuyển đổi số đang tạo nên một cơ sở dữ liệu quan trọng phục vụ công tác xác định danh tính liệt sĩ trong tương lai.

Tuy nhiên, giá trị lớn nhất của khoa học trong trường hợp này không nằm ở những con số hay dữ liệu. Điều quan trọng hơn là khoa học đang trở thành cầu nối giữa quá khứ và hiện tại, giữa những người đã hy sinh với những người thân vẫn ngày đêm mong ngóng tin tức. Mỗi trường hợp xác định thành công danh tính liệt sĩ là thêm một gia đình được vơi bớt nỗi đau chiến tranh. Đó cũng là sự hoàn thiện thêm những trang lịch sử còn dang dở, góp phần khẳng định trách nhiệm của thế hệ hôm nay đối với sự hy sinh của các thế hệ cha anh.

Chiến tranh đã đi qua, nhưng nghĩa tình đối với người có công vẫn luôn hiện hữu trong đời sống xã hội. Việc lấy mẫu ADN, số hóa thông tin và xác định danh tính hài cốt liệt sĩ không chỉ là nhiệm vụ chuyên môn mà còn là một cam kết đầy nhân văn của Đảng, Nhà nước và nhân dân đối với những người đã ngã xuống. Bởi hơn ai hết, những người đã hy sinh cho Tổ quốc xứng đáng được trở về với tên tuổi của mình. Và dân tộc Việt Nam sẽ không để những người ngã xuống mãi nằm lại trong sự vô danh của thời gian. ■

Quy trình phối hợp xác định danh tính hài cốt liệt sĩ còn thiếu thông tin bằng phương pháp giám định ADN

Phó Thủ tướng Phạm Thị Thanh Trà, Trưởng ban Chỉ đạo quốc gia về tìm kiếm, quy tập và xác định danh tính hài cốt liệt sĩ vừa ký Quyết định số 51/QĐ-BCĐQG ban hành Quy trình phối hợp xác định danh tính hài cốt liệt sĩ còn thiếu thông tin bằng phương pháp giám định ADN và phân công địa bàn tiếp nhận, giám định ADN mẫu hài cốt liệt sĩ.

Quyết định quy định cụ thể nội dung quy trình phối hợp xác định danh tính hài cốt liệt sĩ còn thiếu thông tin bằng phương pháp giám định ADN (quy trình) bao gồm bốn bước: Lưu trữ, bảo quản mẫu hài cốt liệt sĩ trước khi bàn giao đến đơn vị giám định ADN; Giám định ADN mẫu hài cốt liệt sĩ, mẫu thân nhân liệt sĩ; Thực hiện so sánh, đối khớp; Thông báo kết quả, xác định danh tính hài cốt liệt sĩ... Về giám định ADN mẫu hài cốt liệt sĩ, mẫu thân nhân liệt sĩ: Đơn vị giám định mẫu hài cốt liệt sĩ có trách nhiệm tiếp nhận bàn giao mẫu hài cốt liệt sĩ từ đơn vị lưu trữ, bảo quản tại địa phương kèm theo đầy đủ hồ sơ, thông tin về hài cốt liệt sĩ; lập kế hoạch và tổ chức thực hiện giám định ADN mẫu hài cốt liệt sĩ. Đơn vị giám định mẫu thân nhân liệt sĩ lập kế hoạch, tổ chức thực hiện giám định ADN mẫu thân nhân liệt sĩ theo hướng dẫn của Bộ Công an.

Về thông báo kết quả, xác định danh tính hài cốt liệt sĩ, Quyết định quy định: Sở Nội vụ nơi quản lý mộ liệt sĩ có trách nhiệm, trong thời gian năm ngày làm việc kể từ ngày nhận được thông báo kết quả giám định ADN do đơn vị giám định gửi đến, tiến hành kiểm tra, đối chiếu thông tin liên quan; thực hiện thông báo kết quả giám định ADN đến Sở Nội vụ nơi quản lý hồ sơ gốc của liệt sĩ (trong trường hợp nơi quản lý mộ liệt sĩ và quản lý hồ sơ gốc của liệt sĩ khác nhau).

Sở Nội vụ nơi quản lý hồ sơ gốc của liệt sĩ phối hợp Công an cấp tỉnh xác định đại diện thân nhân liệt sĩ hoặc người hưởng trợ cấp thờ cúng liệt sĩ để xác minh thông tin; trường hợp có kết luận về quan hệ huyết thống, Sở Nội vụ nơi quản lý hồ sơ gốc của liệt sĩ ban hành quyết định xác định danh tính mẫu hài cốt liệt sĩ còn thiếu thông tin theo mẫu quy định tại pháp luật hiện hành về ưu đãi người có công với cách mạng.

Trong thời gian năm ngày làm việc kể từ ngày tiếp nhận mẫu hài cốt liệt sĩ (nếu còn) kèm theo biên bản bàn giao của đơn vị giám định, Sở Nội vụ nơi quản lý mộ liệt sĩ có trách nhiệm tổ chức thực hiện các nhiệm vụ sau: Tiến hành hoàn trả phần mẫu thừa, cốt mẫu đã giám định vào đúng vị trí mộ đã lấy; thực hiện khắc lại thông tin trên bia mộ liệt sĩ theo danh tính mới được xác định; cấp giấy báo tin mộ liệt sĩ gửi tới thân nhân liệt sĩ hoặc người hưởng trợ cấp thờ cúng liệt sĩ theo mẫu quy định của pháp luật hiện hành về ưu đãi người có công với cách mạng; tiến hành cập nhật ngay thông tin vào cơ sở dữ liệu về liệt sĩ. **P.V**

UBND TỈNH KHÁNH HÒA CHÍNH THỨC KIẾN NGHỊ BẢO VỆ DI TÍCH THÁP CỔ HÒA LAI:

Cần đảm bảo tuyệt đối tính toàn vẹn của di tích

● **Bài, ảnh: XUÂN HƯỚNG**

Nhằm bảo tồn nguyên vẹn tuyệt đối di tích quốc gia đặc biệt tháp Hòa Lai, UBND tỉnh Khánh Hòa vừa có văn bản chính thức kiến nghị Bộ Xây dựng điều chỉnh hướng tuyến đường sắt tốc độ cao trục Bắc - Nam ra khỏi khu vực bảo vệ của khu di tích này.

Phó Chủ tịch UBND tỉnh Khánh Hòa Lê Huyền vừa ký văn bản số 7070/UBND-XDNĐ gửi Bộ Xây dựng, đồng thời báo cáo Bộ VHTTDL kiến nghị rà soát, điều chỉnh hướng tuyến dự án đường sắt tốc độ cao trục Bắc - Nam, đoạn qua khu vực di tích quốc gia đặc biệt tháp Hòa Lai (xã Thuận Bắc, Khánh Hòa).

Các cơ quan chức năng tỉnh Khánh Hòa khảo sát cụm di tích tháp Hòa Lai

> *Trên cơ sở rà soát hồ sơ Báo cáo nghiên cứu tiền khả thi dự án đường sắt tốc độ cao trên trục Bắc - Nam; đối chiếu quy định của Luật Di sản văn hóa năm 2024, Nghị định số 308/2025/NĐ-CP và các quy định pháp luật có liên quan, UBND tỉnh Khánh Hòa nhận thấy việc bảo vệ di tích quốc gia đặc biệt tháp Hòa Lai cần được đặt trong yêu cầu bảo đảm tuyệt đối tính toàn vẹn của không gian cảnh quan văn hóa, lịch sử, môi trường khảo cổ học và các yếu tố gốc cấu thành di tích, theo đúng nguyên tắc bảo vệ của Luật Di sản văn hóa năm 2024.*
>
> **(UBND tỉnh Khánh Hòa)**

Di tích kiến trúc nghệ thuật và khảo cổ tháp Hòa Lai (sau khi thực hiện sáp nhập tỉnh Khánh Hòa - Ninh Thuận và thực hiện chính quyền địa phương 2 cấp nay thuộc xã Thuận Bắc, Khánh Hòa) được Thủ tướng Chính phủ xếp hạng là di tích quốc gia đặc biệt theo Quyết định số 2499/QĐ-TTg ngày 22.12.2016.

Trên cơ sở pháp lý và yêu cầu bảo vệ di tích, UBND tỉnh Khánh Hòa nhận thấy: Việc nghiên cứu phương án hướng tuyến đối với công trình hạ tầng kỹ thuật quy mô lớn có khả năng ảnh hưởng đến di tích quốc gia đặc biệt cần được xem xét thận trọng, toàn diện; bảo đảm nguyên tắc ưu tiên bảo vệ di sản văn hóa, giữ gìn tính toàn vẹn của di tích và hạn chế thấp nhất các tác động bất lợi đến không gian văn hóa lịch sử liên quan.

Bản đồ dự án đường sắt tốc độ cao trục Bắc - Nam cắt ngang khu vực bảo vệ II di tích tháp Hòa Lai

Có tác động ảnh hưởng rất lớn đến di tích

Văn bản cho biết, theo hồ sơ Báo cáo nghiên cứu tiền khả thi dự án đường sắt tốc độ cao trên trục Bắc - Nam, đoạn tuyến từ khoảng Km1246 đến Km1247 qua khu vực tháp Hòa Lai dự kiến áp dụng giải pháp cầu cạn. Qua rà soát, đối chiếu với hồ sơ khoanh vùng bảo vệ di tích và phương án quy hoạch đang triển khai, UBND tỉnh Khánh Hòa nhận thấy đoạn tuyến nêu trên có phạm vi đi qua và ảnh hưởng trực tiếp đến khu vực bảo vệ II của di tích quốc gia đặc biệt tháp Hòa Lai.

Trên cơ sở đối chiếu các quy định của Luật Di sản văn hóa năm 2024 và xét tính chất kỹ thuật, quy mô đầu tư, đặc thù vận hành của tuyến đường sắt tốc độ cao, UBND tỉnh Khánh Hòa nhận thấy việc bố trí tuyến đường sắt đi qua khu vực bảo vệ II của di tích quốc gia đặc biệt tháp Hòa Lai có tác động ảnh hưởng rất lớn đến di tích cũng như cảnh quan văn hóa lịch sử, môi trường khảo cổ học và định hướng bảo tồn, phát huy giá trị di sản trong dài hạn.

Cụ thể, việc bố trí công trình cầu cạn quy mô lớn trong khu vực phụ cận di tích quốc gia đặc biệt tháp Hòa Lai làm thay đổi không gian cảnh quan văn hóa lịch sử gắn với di tích; ảnh hưởng trực tiếp đến trục không gian kiến trúc, mối liên hệ không gian và khả năng cảm nhận giá trị của quần thể tháp Chăm cổ. Đồng thời, công trình hạ tầng giao thông quy mô lớn đi qua khu vực bảo vệ II của khu di tích có thể làm chia cắt không gian bảo tồn, làm suy giảm tính toàn vẹn, tính hài hòa cảnh quan và ảnh hưởng đến định hướng bảo tồn, phát huy giá trị di tích trong dài hạn. Vấn đề này chưa bảo đảm yêu cầu bảo vệ cảnh quan văn hóa và không gian di tích theo quy định tại khoản 3 Điều 27 và khoản 3 Điều 28 Luật Di sản văn hóa năm 2024. Khu vực phụ cận tháp Hòa Lai được xác định có tiềm năng khảo cổ học cao, gắn với không gian hình thành và phát triển của quần thể kiến trúc Chăm cổ. Trong quá trình thi công công trình hạ tầng quy mô lớn như xử lý nền móng, khoan cọc và xây dựng cầu cạn, có nguy cơ tác động đến địa tầng khảo cổ chưa được phát lộ.

Các tác động này có thể làm xáo trộn, mất mát hoặc suy giảm giá trị các dấu tích khảo cổ học, ảnh hưởng trực tiếp đến môi trường khảo cổ và các yếu tố gốc cấu thành di tích, từ đó tác động đến tính xác thực và giá trị khoa học của di tích trong nghiên cứu, bảo tồn và phát huy giá trị lâu dài.

Đưa dự án ra khỏi khu vực bảo vệ di tích

Cũng theo văn bản của UBND tỉnh Khánh Hòa, với đặc thù tải trọng động lớn, tần suất khai thác cao và vận tốc vận hành lớn, tuyến đường sắt tốc độ cao có khả năng phát sinh rung chấn nhất định trong quá trình thi công và vận hành công trình. Đối với di tích quốc gia đặc biệt tháp Hòa Lai là công trình kiến trúc Chăm cổ có niên đại khoảng thế kỷ VII, kết cấu chủ yếu bằng gạch nung truyền thống, các rung động tích lũy trong thời gian dài có nguy cơ ảnh hưởng đến độ ổn định kết cấu, gây nứt, lún, suy giảm độ bền vật liệu và tác động đến trạng thái bảo tồn của di tích nếu không được nghiên cứu, đánh giá đầy đủ trên cơ sở khoa học chuyên ngành về bảo tồn di tích, địa kỹ thuật và rung chấn công trình.

Hiện nay, tỉnh Khánh Hòa đang định hướng xây dựng không gian bảo tồn tổng thể di tích quốc gia đặc biệt tháp Hòa Lai gắn với phát triển du lịch văn hóa, nghiên cứu khảo cổ học, giáo dục di sản và phát huy giá trị văn hóa Chăm đặc trưng của khu vực Nam Trung Bộ. Việc bố trí tuyến đường sắt tốc độ cao đi qua khu vực phụ cận di tích có thể ảnh hưởng đến định hướng phát huy giá trị di tích trong dài hạn; hạn chế khả năng kết nối không gian văn hóa, nghiên cứu khảo cổ học và tổ chức các hoạt động bảo tồn, tham quan, trải nghiệm di sản.

Trên cơ sở rà soát hồ sơ Báo cáo nghiên cứu tiền khả thi dự án đường sắt tốc độ cao trên trục Bắc-Nam; đối chiếu quy định của Luật Di sản văn hóa năm 2024, Nghị định số 308/2025/NĐ-CP và các quy định pháp luật có liên quan, UBND tỉnh Khánh Hòa nhận thấy việc bảo vệ di tích quốc gia đặc biệt tháp Hòa Lai cần được đặt trong yêu cầu bảo đảm tuyệt đối tính toàn vẹn của không gian cảnh quan văn hóa, lịch sử, môi trường khảo cổ học và các yếu tố gốc cấu thành di tích, theo đúng nguyên tắc bảo vệ của Luật Di sản văn hóa năm 2024.

Trên cơ sở đó, nhằm bảo đảm yêu cầu bảo tồn bền vững di tích quốc gia đặc biệt tháp Hòa Lai, UBND tỉnh Khánh Hòa kính đề nghị Bộ Xây dựng xem xét, chỉ đạo: Rà soát tổng thể phương án hướng tuyến dự án đường sắt tốc độ cao trên trục Bắc - Nam đoạn qua khu vực tháp Hòa Lai; nghiên cứu điều chỉnh tuyến ra ngoài phạm vi khu vực bảo vệ II của di tích, bảo đảm không gian cảnh quan di tích, không làm suy giảm yếu tố và giá trị văn hóa, lịch sử của di tích, không ảnh hưởng đến môi trường khảo cổ học và giảm thiểu tác động đến tính toàn vẹn của di tích quốc gia đặc biệt tháp Hòa Lai. UBND tỉnh Khánh Hòa đề nghị Bộ Xây dựng quan tâm xem xét, chỉ đạo trong quá trình triển khai hoàn thiện hồ sơ dự án đường sắt tốc độ cao trên trục Bắc - Nam. ■

Từ "mến khách" đến chuẩn phục vụ quốc tế

● Bài, ảnh: TRẦN ÁNH DƯƠNG

Khi thị trường khách quốc tế ngày càng đa dạng, bài toán của du lịch Đà Nẵng không còn dừng ở sự thân thiện hay hiếu khách vốn là lợi thế nhiều năm qua. Từ nhà hàng, khách sạn đến đội ngũ phục vụ, ngành Du lịch thành phố đang đứng trước yêu cầu phải nâng chuẩn dịch vụ, thấu hiểu khác biệt văn hóa và chuyên nghiệp hơn để giữ vững sức hút trong cuộc cạnh tranh ngày càng khốc liệt giữa các điểm đến.

Thấu hiểu văn hóa - nền tảng nâng chất dịch vụ

Những năm gần đây, Đà Nẵng từng bước xây dựng hình ảnh điểm đến thân thiện, an toàn và hiếu khách trong mắt du khách quốc tế. Tuy nhiên, cùng với sự phục hồi mạnh mẽ của ngành Du lịch sau đại dịch, cơ cấu thị trường khách cũng thay đổi nhanh chóng, kéo theo yêu cầu mới trong tổ chức dịch vụ và đào tạo nhân lực.

Một xu hướng dễ nhận thấy là lượng khách đến từ các thị trường có đặc thù văn hóa riêng như Hồi giáo, Ấn Độ, Trung Đông hay các quốc gia thuộc Cộng đồng các quốc gia độc lập (CIS) ngày càng tăng. Điều này đặt ra yêu cầu cấp thiết về khả năng thích ứng văn hóa trong toàn bộ chuỗi dịch vụ du lịch.

Tại Hội An, mô hình ẩm thực theo tiêu chuẩn Halal đang được một số đơn vị tiên phong triển khai. Đại diện một nhà hàng cho biết, phục vụ dòng khách Hồi giáo không đơn thuần là thay đổi thực đơn mà đòi hỏi quá trình chuẩn hóa đồng bộ từ nguyên liệu, quy trình chế biến đến không gian phục vụ. Nhân viên được đào tạo giao tiếp tiếng Anh cơ bản cùng những mẫu câu chuyên biệt dành cho khách Hồi giáo, đồng thời nắm rõ các nguyên tắc như không sử dụng thịt lợn, không phục vụ đồ uống có cồn và bảo đảm nguồn thực phẩm đạt chuẩn Halal. Những yếu tố liên quan đến tín ngưỡng như thời gian cầu nguyện, không gian riêng tư hay cách ứng xử phù hợp cũng được chú trọng.

Ở lĩnh vực lưu trú, nhiều cơ sở cao cấp cũng chủ động nâng chuẩn dịch vụ theo hướng đa dạng hóa trải nghiệm. Một khu nghỉ dưỡng 5 sao tại Hội An đã cải thiện hệ thống phòng nghỉ, tiện ích và cảnh quan nhằm đáp ứng nhu cầu của nhiều nhóm khách như gia đình, cặp đôi hay khách lưu trú dài ngày.

Song song đó là quá trình xây dựng văn hóa phục vụ theo tiêu chuẩn quốc tế. Nhân viên được đào tạo bài bản về kỹ năng chăm sóc khách hàng, giao tiếp đa ngôn ngữ và quản lý trải nghiệm du khách. Hình thức đào tạo tại chỗ được tăng cường để nâng cao tính thực tiễn và giữ sự đồng đều trong chất lượng phục vụ.

Đà Nẵng ngày càng thu hút đa dạng nguồn khách quốc tế

Đáng chú ý, nhiều đơn vị bắt đầu ứng dụng công nghệ và trí tuệ nhân tạo (AI) vào vận hành. Các hệ thống phân tích dữ liệu giúp dự báo nhu cầu từng nhóm khách để cá nhân hóa dịch vụ và tối ưu trải nghiệm. Những tiện ích như check-in tự động cũng góp phần rút ngắn thời gian chờ đợi, tạo sự thuận tiện cho du khách ngay từ đầu hành trình.

Từ nhà hàng đến khách sạn, từ dịch vụ phổ thông đến cao cấp, xu hướng chung hiện nay là kết hợp kỹ năng chuyên môn với sự thấu hiểu văn hóa. Đây cũng là nền tảng để nâng chất lượng phục vụ trong bối cảnh ngành Du lịch ngày càng hội nhập sâu rộng.

Cần chiến lược dài hạn cho từng thị trường khách

Theo các chuyên gia, sự thay đổi nhanh của thị trường du lịch quốc tế đang đặt ra yêu cầu cấp bách về việc thay đổi tư duy phục vụ. Nếu trước đây, sự thân thiện được xem là lợi thế cạnh tranh thì trong bối cảnh hiện nay, chừng đó là chưa đủ.

Một đại diện doanh nghiệp lữ hành nhận định, nguồn nhân lực du lịch Đà Nẵng tuy đông đảo và có nền tảng ngoại ngữ khá tốt, nhưng vẫn cần được đào tạo chuyên sâu hơn để đáp ứng yêu cầu mới. Việc chuẩn hóa từ con người đến quy trình phục vụ được xem là giải pháp then chốt.

Theo đó, toàn bộ lực lượng tham gia chuỗi dịch vụ - từ lễ tân, nhà hàng, lái xe, hướng dẫn viên đến nhân sự tại các điểm đến - đều cần được đào tạo định kỳ về giao tiếp liên văn hóa, kỹ năng ứng xử và xử lý tình huống. Đặc biệt, nguyên tắc tôn trọng sự khác biệt và không phân biệt đối xử cần được đặt lên hàng đầu trong quá trình phục vụ du khách quốc tế.

Với các thị trường đặc thù như Hồi giáo hay Ấn Độ, cần có chương trình đào tạo riêng, tập trung vào thói quen tiêu dùng, tín ngưỡng, yêu cầu về ẩm thực và không gian riêng tư. Điều này giúp hạn chế những sai sót trong quá trình phục vụ, đồng thời nâng cao trải nghiệm của du khách.

Bên cạnh yếu tố con người, công tác quản trị điểm đến cũng ngày càng quan trọng. Trong thời đại mạng xã hội phát triển mạnh, mọi phản ánh của du khách đều có thể lan truyền rất nhanh và tác động trực tiếp đến hình ảnh điểm đến. Vì vậy, việc xây dựng cơ chế tiếp nhận, xử lý phản hồi nhanh chóng, minh bạch và có trách nhiệm là yêu cầu không thể thiếu.

Một điểm đến chuyên nghiệp không phải là nơi không xảy ra sự cố, mà là nơi biết phản ứng kịp thời, cầu thị và công bằng trước mọi tình huống. Đây cũng là yếu tố giúp củng cố niềm tin và tạo dựng hình ảnh tích cực trong mắt du khách quốc tế.

Ở góc độ quản lý, TP Đà Nẵng đã ban hành kế hoạch nâng cao chất lượng dịch vụ du lịch năm 2026, tập trung vào tăng cường quản lý nhà nước, chuẩn hóa cơ sở vật chất và nâng cao chất lượng nguồn nhân lực. Đây được xem là bước đi cần thiết để tạo nền tảng cho sự phát triển bền vững của ngành Du lịch. Tuy nhiên, bài toán hiện nay vẫn là làm sao giữ được thương hiệu "mến khách" trong bối cảnh thị trường ngày càng đa dạng. Mỗi nhóm khách có đặc điểm văn hóa, thói quen và nhu cầu khác nhau, thậm chí dễ phát sinh va chạm nếu không được tổ chức hợp lý.

Để giải quyết vấn đề này, ngành Du lịch thành phố đang tăng cường phối hợp với các hiệp hội và doanh nghiệp lữ hành nhằm nghiên cứu sâu hơn từng thị trường khách, từ đó đề xuất giải pháp phù hợp, hướng đến xây dựng một hệ sinh thái du lịch hài hòa và cân bằng.

Trong tương lai, việc quy hoạch các khu vực phục vụ riêng cho từng nhóm khách đặc thù cũng có thể được tính đến. Giải pháp này giúp tối ưu trải nghiệm, đồng thời hạn chế va chạm về văn hóa và tập quán, góp phần tạo môi trường du lịch văn minh, thân thiện hơn.

Ở giai đoạn phát triển mới, nâng cao chất lượng phục vụ đã trở thành yêu cầu mang tính sống còn với du lịch Đà Nẵng. Từ đào tạo nhân lực, chuẩn hóa dịch vụ đến quản trị điểm đến, mọi khâu đều cần được triển khai đồng bộ và bài bản. Giữ thương hiệu "mến khách" hôm nay không còn dừng ở một hình ảnh đẹp, mà là cam kết về chất lượng dịch vụ, sự chuyên nghiệp và khả năng thích ứng với từng thị trường khách. Khi làm được điều đó, Đà Nẵng mới có thể tiếp tục giữ vị thế là một trong những điểm đến hấp dẫn hàng đầu khu vực. ■

Khánh Hòa phát triển sản phẩm OCOP trở thành "Đại sứ du lịch"

UBND tỉnh Khánh Hoà vừa ban hành Quyết định phê duyệt Đề án phát triển sản phẩm OCOP trở thành "Đại sứ du lịch" tỉnh Khánh Hòa giai đoạn 2026 - 2030.

Mục tiêu của đề án nhằm đưa sản phẩm OCOP trở thành "Đại sứ du lịch" của Khánh Hòa, gắn chặt với hoạt động du lịch và trải nghiệm văn hóa - bản sắc địa phương, qua đó nâng cao giá trị sản phẩm, tạo sinh kế bền vững cho người dân, đồng thời gia tăng sức hấp dẫn và khác biệt cho điểm đến du lịch Khánh Hòa.

Với mục tiêu phát triển sản phẩm OCOP gắn du lịch, phấn đấu có ít nhất 10% sản phẩm OCOP gắn với du lịch, tỉnh Khánh Hòa sẽ lựa chọn những sản phẩm đặc trưng, độc đáo, mang đậm bản sắc địa phương, có tiềm năng trở thành sản phẩm đại sứ du lịch; trong đó ưu tiên các sản phẩm OCOP đạt từ 4 sao trở lên, sản phẩm đặc thù mà các địa phương khác không có đã được công nhận đạt 3 sao như: Yến sào, rong nho, trầm hương, nho, táo, xoài, bưởi, sầu riêng, măng tây, tỏi, các loại rong sụn, thịt dê, thịt cừu. Hình thành ít nhất 30 điểm giới thiệu, trải nghiệm OCOP - Du lịch. Ưu tiên lựa chọn tại các xã, phường có vị trí thuận lợi về giao thông, tạo sự kết nối liên vùng giữa các tuyến, điểm du lịch và chọn điểm để thực hiện điểm trưng bày cấp tỉnh; Đưa sản phẩm OCOP vào kênh tiêu thụ du lịch và nền tảng số.

Đề án cũng đề ra mục tiêu ứng dụng chuyển đổi số trong quảng bá và tiêu thụ, phấn đấu 100% điểm giới thiệu - trải nghiệm OCOP có mã QR để khách du lịch tra cứu thông tin sản phẩm, câu chuyện văn hóa; 100% sản phẩm OCOP gắn du lịch có mặt trên sàn thương mại điện tử, ứng dụng du lịch thông minh, website du lịch tỉnh; Thí điểm video 360° cho ít nhất 10 sản phẩm đặc trưng để tạo trải nghiệm số hấp dẫn cho du khách…

MINH LÝ

CHÀO MỪNG ĐẠI HỘI CÔNG ĐOÀN VIỆT NAM LẦN THỨ XIV:

Xây dựng văn hóa công nhân trong kỷ nguyên mới

● **PGS.TS BÙI HOÀI SƠN**

Đại hội XIV Công đoàn Việt Nam nhiệm kỳ 2026-2031 diễn ra từ ngày 3 - 5.6.2026 tại Trung tâm Hội nghị Quốc gia, Hà Nội, với sự tham dự của 780 đại biểu chính thức, trong phương châm "Đoàn kết - Dân chủ - Kỷ cương - Đổi mới - Phát triển". Từ những dấu ấn của nhiệm kỳ vừa qua và định hướng cho chặng đường mới, có thể nhìn thấy một thông điệp sâu xa: Đổi mới tổ chức Công đoàn hôm nay không chỉ là đổi mới phương thức hoạt động, mà còn là xây dựng văn hóa công nhân, văn hóa lao động, văn hóa chăm lo và văn hóa sáng tạo - một nền tảng quan trọng để đất nước bước vào kỷ nguyên phát triển mới.

Công đoàn cần góp phần xây dựng văn hóa không để ai bị bỏ lại phía sau **Ảnh: T.HÀ**

Từ chăm lo đời sống đến bồi đắp phẩm giá người lao động

Có những sự kiện chính trị - xã hội, nếu chỉ nhìn bằng con số, ta sẽ thấy quy mô, chỉ tiêu, kết quả. Nhưng nếu nhìn bằng chiều sâu văn hóa, ta sẽ thấy phía sau đó là thân phận con người, là đời sống của hàng triệu gia đình, là niềm tin, hy vọng, sự gắn bó và khát vọng vươn lên của những người đang từng ngày làm nên của cải vật chất và tinh thần cho đất nước. Đại hội XIV Công đoàn Việt Nam là một sự kiện như vậy.

Những con số của nhiệm kỳ 2023-2026 vì thế cần được đọc như những chỉ dấu văn hóa. Gần 23 triệu lượt đoàn viên, người lao động được hỗ trợ, chăm lo dịp Tết với tổng kinh phí gần 15.000 tỉ đồng; tổng số tiền chăm lo cho đoàn viên, người lao động đạt hơn 27.220 tỉ đồng; các chương trình như "Tết sum vầy", "Tháng Công nhân", "Mái ấm Công đoàn", "Phúc lợi đoàn viên" tiếp tục được mở rộng... Nhưng nếu chỉ dừng ở kết quả hỗ trợ, ta chưa thấy hết ý nghĩa của nó. Điều đáng quý hơn là từ những hoạt động ấy, Công đoàn đã góp phần xây dựng một thứ văn hóa rất cần cho xã hội hiện đại: Văn hóa không để ai bị bỏ lại phía sau.

Văn hóa chăm lo ấy đặc biệt quan trọng trong bối cảnh đất nước đang chuyển mình mạnh mẽ. Chúng ta đang nói nhiều đến tăng trưởng hai con số, đến kinh tế số, trí tuệ nhân tạo, tự động hóa, lực lượng sản xuất mới, năng suất lao động, hội nhập quốc tế. Tất cả đều đúng và rất cần thiết. Nhưng mọi mục tiêu phát triển sẽ chỉ có ý nghĩa bền vững nếu con người vẫn là trung tâm. Vì thế, phát triển công nhân hiện đại không thể chỉ là nâng cao tay nghề, kỷ luật lao động, năng suất và thu nhập. Điều quan trọng không kém là xây dựng văn hóa công nhân: Văn hóa tự trọng nghề nghiệp, văn hóa học tập suốt đời, văn hóa kỷ luật, văn hóa hợp tác, văn hóa đối thoại, văn hóa sáng tạo và văn hóa trách nhiệm với cộng đồng.

Từ góc nhìn này, việc Công đoàn tham gia xây dựng Luật Công đoàn sửa đổi, tham gia góp ý, hoàn thiện chính sách, pháp luật liên quan trực tiếp đến người lao động là một dấu ấn có ý nghĩa văn hóa rất sâu sắc. Bởi văn hóa không chỉ tồn tại trong lễ hội, di sản, nghệ thuật hay phong tục, mà còn nằm trong thể chế. Một xã hội có văn hóa là xã hội biết thể chế hóa sự công bằng, biết bảo vệ người yếu thế, biết đặt ra các chuẩn mực ứng xử văn minh giữa người sử dụng lao động và người lao động. Khi quyền được đối thoại, quyền được thương lượng, quyền được làm việc trong môi trường an toàn, quyền được chăm lo phúc lợi được bảo đảm bằng pháp luật và được thực hiện trong đời sống hằng ngày, đó chính là văn hóa pháp quyền trong lao động…

Đại hội XIV Công đoàn Việt Nam có thể được nhìn từ chính chiều sâu đó: Đây không chỉ là đại hội của tổ chức đại diện người lao động, mà còn là dịp để chúng ta suy nghĩ về một chiến lược xây dựng đời sống văn hóa cho công nhân, viên chức, lao động trong thời kỳ mới.

Xây dựng văn hóa lao động sáng tạo, hiện đại và nhân văn

Đại hội XIV Công đoàn Việt Nam được xác định là đại hội của hành động. Trong nhiệm kỳ 2026-2031, Công đoàn Việt Nam dự kiến phát động phong trào thi đua mới "Lao động giỏi, Năng suất cao, Thu nhập tốt"; đồng thời đề ra hai khâu đột phá là nâng cao chất lượng đội ngũ cán bộ công đoàn, nhất là cán bộ chuyên trách và chủ tịch công đoàn cơ sở; ứng dụng mạnh mẽ khoa học - công nghệ, chuyển đổi số trong hoạt động công đoàn và thúc đẩy sản xuất kinh doanh.

Đây là định hướng rất đáng chú ý từ góc độ văn hóa. Bởi năng suất, nếu chỉ được hiểu như tăng sản lượng, tăng tốc độ, tăng áp lực, sẽ dễ dẫn đến sự mệt mỏi và tha hóa. Nhưng năng suất đặt trên nền tảng văn hóa lại là câu chuyện khác. Đó là năng suất gắn với sáng tạo, với kỹ năng, với điều kiện làm việc tốt hơn, với thu nhập tốt hơn, với niềm vui lao động và sự phát triển toàn diện của con người. Phong trào "Lao động giỏi, Năng suất cao, Thu nhập tốt" vì thế cần được nhìn như một bước chuyển từ văn hóa thi đua truyền thống sang văn hóa thi đua hiện đại: Thi đua không phải là hình thức, không phải là khẩu hiệu, mà phải tạo ra lợi ích thực chất cho người lao động, doanh nghiệp và đất nước.

Những kết quả của nhiệm kỳ vừa qua đã cho thấy tiềm năng rất lớn của người lao động Việt Nam. Qua các phong trào thi đua, đã có hơn 383.800 sáng kiến được công nhận và ứng dụng hiệu quả trong thực tiễn, mang lại giá trị làm lợi trên 40.000 tỉ đồng. Đằng sau mỗi sáng kiến ấy là trí tuệ, kinh nghiệm, sự quan sát và tinh thần trách nhiệm của người lao động. Có những sáng kiến không nhất thiết phải là phát minh lớn, nhưng có thể tiết kiệm nguyên liệu, cải tiến quy trình, giảm rủi ro, nâng cao chất lượng sản phẩm, làm cho công việc an toàn hơn, hiệu quả hơn, nhân văn hơn.

Trong kỷ nguyên phát triển mới, chúng ta cần đánh thức mạnh mẽ hơn nữa nguồn năng lượng sáng tạo ấy. Muốn vậy, Công đoàn không chỉ động viên người lao động thi đua, mà còn phải góp phần tạo ra môi trường để người lao động dám sáng tạo, được sáng tạo và được hưởng lợi chính đáng từ sáng tạo.

Ở đây, văn hóa đối thoại có vai trò đặc biệt quan trọng. Đại hội XIV Công đoàn Việt Nam dự kiến thảo luận các nội dung lớn, trong đó có đại diện, chăm lo, bảo vệ quyền lợi người lao động; đổi mới công tác tuyên truyền, vận động và công tác nữ công; triển khai phong trào thi đua "Lao động giỏi, năng suất cao, thu nhập tốt"; đồng thời có đề án nâng cao hiệu quả công tác đối thoại, thương lượng tập thể và xây dựng quan hệ lao động giai đoạn 2026-2031. Điều này cho thấy, Công đoàn đang đứng trước yêu cầu chuyển mạnh từ "chăm lo thay" sang "đại diện bằng đối thoại", từ "vận động một chiều" sang "lắng nghe hai chiều", từ phong trào rộng sang các dịch vụ thiết thực, cá thể hóa hơn, gần hơn với nhu cầu của từng nhóm lao động.

Một điểm mới rất đáng chú ý là yêu cầu chuyển đổi số trong hoạt động Công đoàn. Chuyển đổi số không chỉ giúp quản lý đoàn viên tốt hơn, tương tác nhanh hơn, cung cấp dịch vụ hiệu quả hơn, mà còn mở ra khả năng xây dựng một "không gian văn hóa số" cho người lao động: Nơi họ được tiếp cận tri thức, pháp luật, kỹ năng nghề, kỹ năng số, tư vấn tâm lý, thông tin phúc lợi, hoạt động văn hóa - nghệ thuật và các hình thức học tập suốt đời.

Cùng với đó, xây dựng văn hóa công nhân trong kỷ nguyên mới không thể thiếu văn hóa gia đình và bình đẳng giới. Công tác nữ công được xác định là một trong những nội dung thảo luận chuyên đề của Đại hội. Đây là vấn đề rất gần với đời sống văn hóa. Nữ công nhân, viên chức, lao động vừa tham gia sản xuất, công tác, vừa gánh vác nhiều trách nhiệm gia đình.

Từ đây có thể thấy, Đại hội XIV Công đoàn Việt Nam đặt ra một yêu cầu lớn hơn: Phải xây dựng người lao động Việt Nam trong kỷ nguyên mới với đầy đủ các phẩm chất của một chủ thể phát triển. Đó là người lao động có tay nghề, có kỷ luật, có sức khỏe, có kỹ năng số, có ý thức pháp luật, có khả năng sáng tạo, có đời sống văn hóa lành mạnh, có trách nhiệm với gia đình, cộng đồng và Tổ quốc. Đó cũng là người lao động biết tự hào về công việc của mình, dù là trên dây chuyền sản xuất, trong phòng thí nghiệm, trên công trường, trong lớp học, bệnh viện, doanh nghiệp hay nền tảng số.

Muốn vậy, nhiệm kỳ mới của Công đoàn cần quan tâm hơn nữa đến hệ sinh thái văn hóa của người lao động. Ở các khu công nghiệp, khu chế xuất, cần có thêm thư viện, thiết chế văn hóa, sân chơi thể thao, không gian đọc, không gian biểu diễn, hoạt động nghệ thuật cộng đồng, tư vấn pháp luật và tâm lý. Ở các doanh nghiệp, cần xây dựng văn hóa doanh nghiệp tôn trọng người lao động, coi người lao động là tài sản quý nhất chứ không phải chi phí thấp nhất. Ở cấp chính sách, cần gắn phát triển công nhân với phát triển nhà ở xã hội, trường học, y tế, giao thông công cộng, dịch vụ văn hóa và an sinh đô thị. Ở cấp truyền thông, cần kể nhiều hơn những câu chuyện đẹp về người lao động...

Đại hội XIV Công đoàn Việt Nam vì thế không chỉ là một dấu mốc tổ chức. Đó còn là lời nhắc nhở chúng ta rằng trong kỷ nguyên vươn mình của dân tộc, phát triển văn hóa phải đi vào nhà máy, công trường, khu công nghiệp, cơ quan, trường học, bệnh viện, doanh nghiệp và từng mái nhà công nhân. Công đoàn Việt Nam vững mạnh không chỉ là Công đoàn đông đoàn viên, rộng tổ chức, nhiều phong trào, mà còn là Công đoàn biết làm cho người lao động thấy mình được tôn trọng, được bảo vệ, được sẻ chia và được truyền cảm hứng. ■

DI TÍCH HOÀNH SƠN QUAN NHÌN TỪ NGHỊ QUYẾT 80 VỀ PHÁT TRIỂN VĂN HÓA:

Liệu hai địa phương có vượt qua tư duy cục bộ địa giới hành chính?

● HƯƠNG BÌNH

Trong lịch sử nhân loại, có những di sản đã bị hủy hoại vẫn có thể phục hồi bằng nỗ lực, tri thức và kỹ năng của hậu thế. Nhưng cũng có những cơ hội nếu bỏ qua, sẽ không bao giờ quay trở lại. Và di tích Hoành Sơn Quan đang đứng trước một thời điểm như vậy.

Sau nhiều năm tồn tại trong tình trạng xuống cấp, bị chia cắt bởi ranh giới hành chính và gần như bị lãng quên trong các chiến lược phát triển văn hóa của địa phương, Hoành Sơn Quan đang có cơ hội hiếm có để được nhìn nhận đúng với tầm vóc vốn có của mình: Một di sản lịch sử, văn hóa mang ý nghĩa quốc gia, một biểu tượng của không gian văn hóa Bắc Trung Bộ và là một trong những dấu mốc quan trọng của tiến trình hình thành lãnh thổ Việt Nam.

Hoành Sơn Quan là một "bài kiểm tra"

Chúng tôi trở lại di tích Hoành Sơn Quan là có lý do. Với tư cách là một nhà nghiên cứu lịch sử, văn hóa, chúng tôi không thể nhắm mắt làm ngơ trước vấn đề mang tên Hoành Sơn Quan. Lần này nó được soi chiếu bởi Nghị quyết 80 của Bộ Chính trị và phát triển văn hóa. Hội thảo khoa học "Hoành Sơn Quan - Đèo Ngang, những vấn đề lịch sử và văn hóa" được tổ chức tại Hà Tĩnh vào cuối tháng 5 vừa qua không đơn thuần là một hoạt động học thuật. Điều quan trọng hơn, hội thảo đã tạo ra sự đồng thuận của giới nghiên cứu, nhà quản lý và các tổ chức nghề nghiệp về một nhận thức mới: Hoành Sơn Quan không phải là tài sản riêng của bất cứ địa phương nào, mà là một di sản liên vùng cần được bảo vệ bằng trách nhiệm chung của cả quốc gia.

Từ góc độ đó, vấn đề đặt ra hiện nay không còn là Hoành Sơn Quan có giá trị hay không. Điều đó đã được chứng minh bằng lịch sử, bằng thư tịch cổ, bằng hệ thống di tích còn lại và bằng sự thống nhất cao của giới khoa học. Điều cần đặt ra là, lãnh đạo hai tỉnh Quảng Trị và Hà Tĩnh có dám nắm lấy cơ hội lịch sử này hay không? Bởi thực tế cho thấy, trong nhiều năm qua, nguyên nhân khiến Hoành Sơn Quan chưa được xếp hạng ở tầm quốc gia, chưa được đầu tư tương xứng và chưa phát huy được giá trị không nằm ở thiếu nguồn lực hay thiếu cơ sở khoa học. "Điểm nghẽn" lớn nhất chính là sự thiếu một cơ chế phối hợp hiệu quả giữa hai địa phương. Đó là điều đã được nhiều nhà khoa học chỉ ra tại hội thảo vừa qua.

Đáng tiếc là trong khi nhiều địa phương trên cả nước đang nỗ lực tìm kiếm những giá trị văn hóa đặc sắc để tạo dựng thương hiệu và động lực phát triển mới, thì Hà Tĩnh và Quảng Trị lại đang sở hữu sẵn một di sản quý giá nhưng chưa thực sự khai thác được lợi thế đó. Trong bối cảnh Trung ương vừa ban hành Nghị quyết số 80-NQ/TW về xây dựng và phát triển nền văn hóa Việt Nam tiên tiến, đậm đà bản sắc dân tộc trong giai đoạn mới, việc tiếp tục để Hoành Sơn Quan tồn tại trong tình trạng "cha chung không ai khóc" sẽ là một điều rất đáng suy nghĩ. Nghị quyết 80 đã xác định rất rõ, văn hóa phải trở thành nguồn lực nội sinh, động lực phát triển đất nước; bảo tồn và phát huy giá trị di sản văn hóa là nhiệm vụ của cả hệ thống chính trị. Tinh thần ấy đòi hỏi các địa phương phải chủ động hơn, quyết liệt hơn và sáng tạo hơn trong việc biến các giá trị văn hóa thành nguồn lực phát triển.

Nếu nhìn từ góc độ đó, Hoành Sơn Quan chính là một "bài kiểm tra" rất cụ thể đối với năng lực quản trị văn hóa của hai tỉnh Quảng Trị và Hà Tĩnh. Liệu hai địa phương có đủ bản lĩnh để vượt qua tư duy cục bộ địa giới hành chính nhằm hình thành một mô hình quản trị di sản liên vùng hiện đại? Liệu hai địa phương có đủ quyết tâm để biến một cửa ải cổ thành một trung tâm giáo dục lịch sử, du lịch văn hóa và phát triển kinh tế văn hóa mới của Bắc Trung Bộ? Hay tiếp tục để di sản này tồn tại trong tình trạng nửa vời như suốt nhiều năm qua?

Rất cần một tuyên bố chính thức

Lịch sử đã từng chứng minh rằng những địa phương biết trân trọng và khai thác đúng giá trị di sản sẽ có thêm một nguồn lực phát triển vô cùng to lớn. Huế và Đà Nẵng là một ví dụ điển hình. Nhiều năm trước, Hải Vân Quan cũng rơi vào tình trạng tương tự Hoành Sơn Quan hiện nay. Những tranh cãi về địa giới, trách nhiệm quản lý và nguồn lực đầu tư khiến di tích xuống cấp nghiêm trọng.

Nhưng khi hai địa phương cùng đặt lợi ích của di sản lên trên lợi ích cục bộ, một mô hình hợp tác mới đã được hình thành. Kết quả là Hải Vân Quan không chỉ được cứu mà còn trở thành biểu tượng thành công của tư duy quản trị di sản liên vùng ở Việt Nam. Hoành Sơn Quan hoàn toàn có thể trở thành "Hải Vân Quan thứ hai". Thậm chí trong nhiều khía cạnh, tiềm năng còn lớn hơn. Bởi nơi đây không chỉ gắn với triều Nguyễn mà còn gắn với câu chuyện về thời Tiền sử, với các nền văn hóa cổ Lâm Ấp, Cham Pa, với công cuộc mở cõi phương Nam, với lời sấm nổi tiếng của Trạng Trình Nguyễn Bỉnh Khiêm, với hệ thống văn học Đèo Ngang, với các tuyến giao thương Bắc - Nam suốt nhiều thế kỷ và với một không gian sinh thái, văn hóa đặc biệt của dãy Hoành Sơn.

Bởi vậy, đây không còn là câu chuyện của một cổng thành cổ, mà là câu chuyện của một không gian ký ức quốc gia. Chính vì vậy, trách nhiệm hiện nay trước hết thuộc về lãnh đạo hai tỉnh Quảng Trị và Hà Tĩnh. Thiết nghĩ, rất cần có ngay một tuyên bố chính thức về quyết tâm hợp tác bảo tồn và phát huy giá trị Hoành Sơn Quan; cần sớm thành lập cơ chế phối hợp liên tỉnh; và cần giao nhiệm vụ cụ thể cho các Sở, ngành liên quan. Đặc biệt, Sở VHTTDL hai tỉnh phải đóng vai trò cơ quan tham mưu nòng cốt, chủ động đề xuất các giải pháp, xây dựng hồ sơ xếp hạng di tích quốc gia, nghiên cứu mô hình quản lý chung và xây dựng chiến lược phát huy giá trị di sản trong dài hạn.

> *Hoành Sơn Quan chính là một "bài kiểm tra" rất cụ thể đối với năng lực quản trị văn hóa của hai tỉnh Quảng Trị và Hà Tĩnh. Liệu hai địa phương có đủ bản lĩnh để vượt qua tư duy cục bộ địa giới hành chính nhằm hình thành một mô hình quản trị di sản liên vùng hiện đại?*
>
> *Liệu hai địa phương có đủ quyết tâm để biến một cửa ải cổ thành một trung tâm giáo dục lịch sử, du lịch văn hóa và phát triển kinh tế văn hóa mới của Bắc Trung Bộ? Hay tiếp tục để di sản này tồn tại trong tình trạng nửa vời như suốt nhiều năm qua?*

Từ hội thảo trên đến nay, hai địa phương vẫn chưa có động tĩnh gì để cho thấy hướng đi trong thời gian tới, theo hướng tích cực. Thiết nghĩ, không thể tiếp tục chờ đợi. Không thể tiếp tục viện dẫn khó khăn khách quan. Bởi cơ hội đang ở ngay trước mắt. Nếu làm tốt, Hoành Sơn Quan có thể trở thành biểu tượng hợp tác liên vùng mới của Bắc Trung Bộ; trở thành điểm nhấn quan trọng trên tuyến du lịch di sản miền Trung; trở thành một trung tâm giáo dục lịch sử, văn hóa cho các thế hệ mai sau. Nhưng nếu tiếp tục chậm trễ, cơ hội ấy có thể sẽ trôi qua. Và khi đó, điều bị đánh mất không chỉ là một di tích mà điều bị đánh mất là cơ hội đóng góp cho đất nước bằng chính những giá trị văn hóa mà lịch sử đã trao tặng. Đó không chỉ là sự lãng phí nguồn lực, mà còn là trách nhiệm trước lịch sử. Và rộng hơn, là trách nhiệm trước tương lai của dân tộc. Một cơ hội lịch sử của Hà Tĩnh và Quảng Trị! ■

QUẢN LÝ, BẢO VỆ DI TÍCH HOÀNH SƠN QUAN:

Giới khoa học đề nghị hợp tác, địa phương… lững lờ

● HƯƠNG BÌNH

Ban tổ chức sẽ kiến nghị lãnh đạo hai tỉnh Hà Tĩnh và Quảng Trị phối hợp chặt chẽ để sớm lập hồ sơ xếp hạng di tích cấp quốc gia cho Hoành Sơn Quan; xây dựng cơ chế phối hợp liên tỉnh trong quản lý di tích…

PGS.TS Nguyễn Tất Thắng đã nhấn mạnh như trên tại hội thảo khoa học với chủ đề "Hoành Sơn Quan - Đèo Ngang, những vấn đề lịch sử và văn hóa", do Hội KHLS phối hợp với Liên hiệp các Hội KH&KT Hà Tĩnh và UBND phường Hoành Sơn tổ chức tại Hà Tĩnh, ngày 21.5. Hội thảo quy tụ đông đảo các nhà khoa học, nhà nghiên cứu, nhà quản lý văn hóa, đại diện các cơ quan lưu trữ, bảo tàng, trường đại học đến từ Hà Tĩnh, Quảng Trị và TP Huế.

Sớm phối hợp lập hồ sơ công nhận di tích cấp quốc gia

Dây không chỉ là một hội thảo chuyên môn thông thường mà thực sự là diễn đàn học thuật nghiêm túc nhằm nhìn nhận lại vị trí, vai trò và giá trị của Hoành Sơn Quan, một di sản đặc biệt nằm trên đỉnh Đèo Ngang, nơi giao thoa giữa địa lý, lịch sử, văn hóa và ký ức dân tộc.

Một trong những nội dung nổi bật và có tính định hướng mạnh mẽ nhất của hội thảo là báo cáo đề dẫn của ThS Nguyễn Trọng Thắng, Phó Chủ tịch Hội KHLS Hà Tĩnh. Báo cáo không chỉ giới thiệu lịch sử hình thành Hoành Sơn Quan mà còn đặt di tích này trong bối cảnh rộng lớn hơn: Từ tiến trình Nam tiến của dân tộc, sự hình thành cơ đồ các chúa Nguyễn cho đến chiến lược phòng thủ quốc gia dưới triều Nguyễn và vai trò của Đèo Ngang trong các cuộc kháng chiến hiện đại. Báo cáo nhấn mạnh rằng, Hoành Sơn Quan không đơn thuần là một "cửa ải cổ" mà là "một bảo tàng sống", phản ánh tư duy quản trị lãnh thổ và tổ chức an ninh quốc gia suốt nhiều thế kỷ. Đặc biệt, báo cáo đã thẳng thắn chỉ ra nguyên nhân sâu xa khiến di tích xuống cấp kéo dài nhiều năm qua: Không hẳn do thiếu kinh phí mà chủ yếu do sự thiếu thống nhất trong cơ chế quản lý giữa hai địa phương tiếp giáp. Đây được xem là "điểm nghẽn thể chế" của nhiều di sản liên vùng hiện nay.

Từ đó, ThS Nguyễn Trọng Thắng đề xuất cần chuyển từ "tư duy sở hữu" sang "tư duy đồng quản trị di sản". Kinh nghiệm phối hợp giữa Huế và Đà Nẵng trong bảo tồn Hải Vân Quan được nêu như một bài học thực tiễn quan trọng cho Hà Tĩnh và Quảng Trị. Chính điều này khiến báo cáo đề dẫn vượt ra ngoài khuôn khổ một bài phát biểu khai mạc thông thường để trở thành một định hướng chính sách cho việc bảo tồn di sản liên vùng trong bối cảnh mới.

Bên cạnh đó, PGS.TS Nguyễn Tất Thắng đã dựng lại khá đầy đủ vai trò lịch sử của Hoành Sơn Quan qua hệ thống thư tịch cổ như *Đại Nam thực lục*, *Đại Nam nhất thống chí*, *Ô Châu cận lục*, *Phủ biên tạp lục*… Qua đó, Hoành Sơn Quan từ rất sớm đã là "hậu chiến lược" của đồng thời gắn với c… tiếng của Nguyễn B… "Hoành Sơn nhất d… dung thân", câu nói n… sự nghiệp của các ch… ở Đàng Trong. TS Ng… Thái cho rằng cần nhìn Hoành Sơn Quan - Đèo Ngang như một hệ sinh thái kiến trúc, cảnh quan rộng lớn và hoàn chỉnh, chứa đựng nhiều giá trị lịch sử, văn hóa phong phú từ thời Champa, thời mở cõi đến thời Nguyễn. Ông đề xuất Hà Tĩnh và Quảng Trị cần sớm phối hợp lập hồ sơ công nhận di tích cấp quốc gia cho Hoành Sơn Quan, đồng thời nghiên cứu mô hình quản lý và vận hành khu di tích sau khi được công nhận.

TS Trần Đình Hằng đã dẫn nhiều tư liệu lịch sử để khẳng định vị thế đặc biệt của Hoành Sơn Quan và Đèo Ngang trong lịch sử dân tộc cũng như sứ mệnh của cụm di tích, cảnh quan này trong bối cảnh hiện nay. TS Võ Hồng Hải cũng cho rằng Hoành Sơn Quan chỉ là một di tích được xây dựng dưới thời Nguyễn nhưng nằm trong tổng thể không gian cảnh quan, lịch sử rộng lớn của Đèo Ngang đã hình thành từ lâu đời. Ông đồng thời lý giải vì sao di tích chưa được công nhận ở tầm quốc gia và đề xuất giải pháp tháo gỡ những bất cập trong bối cảnh pháp luật về di sản văn hóa đã có nhiều thay đổi.

Cần làm mô hình hợp tác bảo tồn liên vùng

Thiết lập cơ chế liên tỉnh trong quản lý di tích

Hội Di sản văn hóa Việt Nam kiến nghị gì?

Cũng tại hội thảo, thay mặt Hội Di sản văn hóa Việt Nam, TS Phan Thanh Hải đã trình bày văn bản số 29/HDSVHN gửi Ban tổ chức hội thảo. Văn bản nhấn mạnh quan điểm: Hoành Sơn Quan không chỉ là một công trình kiến trúc thời Nguyễn đơn lẻ mà là bộ phận hữu cơ của không gian lịch sử, cảnh quan, văn hóa Đèo Ngang, mang giá trị liên vùng đặc biệt đối với khu vực Bắc Trung Bộ và cả nước. Hội Di sản Văn hóa Việt Nam đề nghị tỉnh Hà Tĩnh và Quảng Trị sớm thiết lập cơ chế phối hợp chính thức trong nghiên cứu, bảo tồn, tôn tạo và phát huy giá trị di tích; đồng thời khuyến nghị hai địa phương tham khảo mô hình hợp tác thành công giữa Huế và Đà Nẵng trong phục hồi và khai thác giá trị Hải Vân Quan.

Theo quan điểm của Hội này, việc bảo tồn Hoành Sơn Quan cần được tiếp cận theo hướng "bảo tồn tổng thể không gian di sản", gắn bảo tồn với phát triển du lịch văn hóa, sinh thái, trải nghiệm, giáo dục lịch sử và phát triển kinh tế văn hóa bền vững; đồng thời đẩy mạnh số hóa, truyền thông và nâng cao nhận thức cộng đồng về giá trị của di sản này.

Đáng chú ý, nhiều tham luận đã bước đầu chuyển từ tư duy "bảo tồn tĩnh" sang "phát huy động". Hoành Sơn Quan được nhìn như một trục kết nối văn hóa, du lịch, sinh thái liên vùng, thậm chí là một không gian kinh tế sáng tạo trong tương lai. Nếu được đầu tư đúng mức, nơi đây hoàn toàn có thể trở thành điểm nhấn trên tuyến du lịch di sản miền Trung. Một nội dung được nhiều đại biểu đồng tình là cần sớm xây dựng hồ sơ đề nghị xếp hạng Hoành Sơn Quan là di tích cấp quốc gia, đồng thời thiết lập cơ chế phối hợp liên tỉnh trong quản lý và phát huy giá trị di tích. Đây được xem là kết quả thực tiễn quan trọng nhất của hội thảo lần này.

Quan hội thảo, nhiều ý kiến chuyên gia, nhà nghiên cứu đồng thuận cho rằng, diễn đàn quan trọng này đã được kết quả lớn. Theo đó, bước đầu xây dựng được hệ thống tư liệu khoa học tương đối đầy đủ và đa chiều về di tích Hoành Sơn Quan, Đèo Ngang, tạo cơ sở cho việc lập hồ sơ xếp hạng di tích cấp quốc gia trong thời gian tới. Hội thảo tạo được sự đồng thuận

PGS.TS Nguyễn Tất Thắng khẳng định Ban tổ chức sẽ kiến nghị lãnh đạo hai tỉnh Hà Tĩnh và Quảng Trị phối hợp chặt chẽ để sớm lập hồ sơ xếp hạng di tích cấp quốc gia cho Hoành Sơn Quan; xây dựng cơ chế phối hợp liên tỉnh trong quản lý di tích; học tập mô hình đồng quản trị di sản như Hải Vân Quan; kết hợp bảo tồn với phát triển du lịch văn hóa, sinh thái, trải nghiệm; đồng thời đẩy mạnh nghiên cứu, số hóa, truyền thông và giáo dục di sản cho cộng đồng. Có thể nói, giá trị lớn nhất của hội thảo không chỉ nằm ở các tham luận khoa học mà còn ở chỗ hội thảo đã góp phần "đánh thức" di tích Hoành Sơn Quan khỏi tình trạng một di tích bị lãng quên giữa ranh giới hành chính. Từ một "cửa ải cũ", Hoành Sơn Quan đang dần được nhìn nhận trở lại như một di sản liên vùng mang giá trị lịch sử, văn hóa và chiến lược đặc biệt của miền Trung và của cả quốc gia.

Tuy nhiên, điều đáng tiếc là, phát biểu tại hội thảo, ông Trần Bảu Hà, Phó Chủ tịch Thường trực UBND tỉnh Hà Tĩnh [illegible]

VĂN HÓA & SUY NGẪM

Gửi về Hà Tĩnh với Quảng Trị

● NGUYỄN HÒA

Chưa biết đích xác nhưng có lẽ hơn hai mươi năm nay, di tích Hoành Sơn Quan án ngữ trên đỉnh Đèo Ngang đâm xuyên ra biển, đã bị dư luận gán cho cái tên đầy ẩn ức: Di tích "tranh chấp". Ai tranh chấp, tỉnh Hà Tĩnh và tỉnh Quảng Bình (nay là Quảng Trị) đều biết rất rõ, và đến nay vẫn chưa ai chịu ai, dù đứng về lý lẽ, tức là đứng về mặt khoa học lịch sử thì đã được giới chuyên môn "tuyên" rõ ràng. Nhưng thực tế hiện hữu, chuyện không đơn giản như thế.

(Xem tiếp trang 2)

Gỡ "nút thắt" cho không gian di sản Kinh thành Huế

● **Bài, ảnh: SƠN THÙY**

Sau hơn sáu năm triển khai, dự án di dời dân cư, giải phóng mặt bằng khu vực I Kinh thành Huế vẫn còn hàng trăm hộ dân chưa bàn giao mặt bằng, tạo áp lực lớn đối với tiến độ bảo tồn và chỉnh trang di tích.

Dự án được thực hiện từ năm 2019 nhằm di dời các hộ dân sinh sống ở Thượng thành, Eo bầu, Hộ thành hào, Tuyến phòng lộ, đàn Xã Tắc, hồ Tịnh Tâm, hồ Học Hải, Khâm Thiên Giám, Thượng thư đường Bộ Công… ở bên trong Kinh thành Huế (thuộc địa bàn phường Phú Xuân, TP Huế). Trong giai đoạn 1, dự án triển khai giải phóng mặt bằng tại 11 khu vực với tổng diện tích hơn 25ha và ảnh hưởng, di dời 2.233 hộ dân. Tuy nhiên dự án đang chậm tiến độ mà nguyên nhân chủ yếu do nhiều hộ dân chưa chịu bàn giao mặt bằng cùng một số trường hợp liên quan đến nhà đất thuộc sở hữu Nhà nước.

Tại khu vực di tích đàn Xã Tắc bên trong Kinh thành Huế, nhiều hộ dân di dời để trả lại khu vực bảo vệ di tích

Sẽ cưỡng chế nếu không bàn giao mặt bằng

Theo số liệu đến tháng 5.2026, đã có 2.213 hộ được phê duyệt phương án bồi thường, hỗ trợ và tái định cư, đạt hơn 99%. Tổng kinh phí phê duyệt khoảng 1.902 tỉ đồng, trong đó hơn 1.638 tỉ đồng đã được chi trả cho người dân. Tuy nhiên, số hộ bàn giao mặt bằng là 1.771, hiện đạt gần 80%, còn lại 462 hộ chưa chấp hành. Riêng khu vực Eo bầu còn 37 hộ chưa bàn giao, trong đó 26 trường hợp đã có quyết định cưỡng chế.

Ông Bùi Ngọc Chánh, Trưởng phòng Giải phóng mặt bằng (Ban Quản lý dự án Đầu tư xây dựng khu vực 1 TP Huế) cho biết, phần lớn các hồ sơ tồn đọng đều bị vướng mắc liên quan lịch sử sử dụng đất, nhà thuộc sở hữu nhà nước hoặc nhiều thế hệ cùng sinh sống trong một căn nhà. Theo cơ quan chức năng, "nút thắt" lớn nhất hiện nay là chính sách tái định cư cho hộ phụ và các trường hợp phát sinh. Quá trình triển khai đề án với khung chính sách bồi thường, hỗ trợ, tái định cư đã được Chính phủ thông qua từ cuối năm 2018, hàng nghìn hộ dân đã được hỗ trợ và tái định cư, ổn định cuộc sống tại khu quy hoạch phường Hương Sơ, nay là phường Hương An. Tuy nhiên vẫn còn nhiều trường hợp khó xử lý thuộc nhóm phát sinh sau thời điểm ban hành chính sách nhưng trước khi có thông báo thu hồi đất. Ngoài ra, hơn 60 trường hợp sử dụng nhà thuộc sở hữu nhà nước tại các khu vực Xã Tắc, Lục Bộ và Quốc Tử Giám cũng chưa được giải quyết dứt điểm.

Mới đây, Ban Chỉ đạo giải phóng mặt bằng, bồi thường, hỗ trợ tái định cư phường Phú Xuân đã thống nhất xem xét bố trí tái định cư cho các hộ phụ có nhà ở bị ảnh hưởng toàn bộ nhưng không còn nhà, đất khác trên địa bàn. Chính sách này áp dụng với các trường hợp thừa kế nhà ở hoặc nhà xây dựng trên đất không đủ điều kiện bồi thường, nhưng trước thời điểm Chính phủ ban hành khung chính sách (tức trước ngày 10.12.2018). Cùng với việc tháo gỡ "nút thắt" về chính sách, phường Phú Xuân cũng phối hợp với các đơn vị hoàn thiện hồ sơ cưỡng chế đối với những trường hợp không chấp hành bàn giao mặt bằng. Theo kế hoạch, nhiều trường hợp sẽ bị cưỡng chế trong tháng 6 - 7.2026 nếu tiếp tục chậm di dời. Thống kê cho thấy có nhiều hộ đã nhận đủ tiền hỗ trợ, bồi thường và đất tái định cư nhưng chưa chịu bàn giao mặt bằng theo quy định.

Theo tiến độ được phê duyệt, dự án di dời dân cư, giải phóng mặt bằng khu vực I Kinh thành Huế giai đoạn 1 phải hoàn thành trong năm 2026. Ngoài việc di dời dân cư, dự án còn phải dọn dẹp và hoàn trả mặt bằng sạch ở khu vực các di tích cho Trung tâm Bảo tồn Di tích Cố đô Huế nhằm triển khai công tác tu bổ, tôn tạo và phát huy giá trị di tích Kinh thành Huế.

Mong muốn sớm được di dời

Trong khi nhiều hộ dân ở các di tích bên trong Kinh thành Huế đang chậm bàn giao mặt bằng thì hàng trăm hộ dân tại 15 khu vực di tích khác thuộc giai đoạn 2 Kinh thành Huế mong muốn sớm di dời để ổn định cuộc sống. Ghi nhận của phóng viên tại di tích lăng Dục Đức (An Lăng), hơn 140 hộ dân đang sống trong khu vực sẽ giải phóng mặt bằng; trong đó, có nhiều hộ dân đã sinh sống hơn 40 năm.

Bà Nguyễn Thị Tươi, 80 tuổi, sinh sống ở dãy nhà đất tập thể do ngành giáo dục cấp từ cuối những năm 1970. Gia đình bà sinh sống trên khu đất rộng hơn 300m^2, cạnh khu vực di tích lăng Dục Đức. Qua nhiều năm, nhà xuống cấp nhưng không thể xây dựng mới mà chỉ nâng cấp, sửa chữa nhiều lần để đảm bảo nhu cầu sinh hoạt. Bà Tươi cho hay, gia đình có nghe chủ trương di dời dân cư ở khu vực di tích khá lâu rồi và cũng mong sớm thực hiện để ổn định. "Nhiều năm qua, con cháu của vợ chồng tôi đều sinh sống và lập nghiệp ở miền Nam, chỉ còn lại tôi và chồng đã 92 tuổi. Chúng tôi mong muốn sớm thực hiện dự án để ổn định và có được tái định cư gần đây để hai vợ chồng già đỡ đi lại vất vả", bà Tươi bày tỏ. Ông Mai Hiền, 58 tuổi, trú tại kiệt 12 đường Duy Tân (phường An Cựu) cho biết, các đơn vị chức năng đã về đo đạc đất đai, nhà cửa của gia đình để chuẩn bị cho công tác di dời. Nhà ông sinh sống ở đây đã hơn 40 năm, trước khi di tích lăng Dục Đức được quy hoạch và công nhận là di sản văn hóa thế giới. Tuy nhiên, vẫn còn nhiều hộ gia đình đến sinh sống sau, có nhiều trường hợp có hoàn cảnh khó khăn. Mong nhà nước có những chính sách hỗ trợ nhân văn để bà con có nơi an cư lạc nghiệp.

Theo đại diện UBND phường An Cựu, thực hiện giai đoạn 2 của dự án di dời dân cư khu vực I Kinh thành Huế, trên địa bàn phường có hai di tích là lăng Dục Đức và lăng Vạn Vạn với 165 hộ bị ảnh hưởng. Hiện nay, các hộ dân ở lăng Vạn Vạn đã hoàn thành phê duyệt hồ sơ và giá trị đền bù, hỗ trợ định cư nhưng nhiều hộ dân ở lăng Dục Đức đang còn vướng mắc do mua bán đất giấy tay và sinh sống trong thời gian sau này. Phường đã có báo cáo đến UBND TP Huế để có phương án xử lý nhân văn và phù hợp với các quy định hiện hành. Giai đoạn 2 của dự án di dời dân cư, giải phóng mặt bằng khu vực I Kinh thành Huế được triển khai ở 16 khu vực với diện tích 44,4ha và kinh phí hơn 367 tỉ đồng. Trong đó, TP Huế thống nhất không lập phương án bồi thường, hỗ trợ tái định cư đến khi hết thời gian thuê đất ở khu vực lăng Cơ Thánh; còn lại triển khai di dời dân cư ở 15 khu vực di tích. Trong đó, khu vực lăng Thiệu Trị (phường Thủy Xuân) và lăng Dục Đức (phường An Cựu) có số hộ dân bị ảnh hưởng lớn nhất. ■

Hơn 5,7 tỉ đồng lập quy hoạch Khu đền tháp Mỹ Sơn

● **THU HOÀI**

UBND TP Đà Nẵng vừa quyết định phê duyệt dự toán kinh phí lập quy hoạch bảo quản, tu bổ, phục hồi di tích quốc gia đặc biệt Khu đền tháp Mỹ Sơn (xã Thu Bồn, Đà Nẵng) đến năm 2035, tầm nhìn đến năm 2050.

Theo đó, quy mô diện tích quy hoạch 1.158ha (bao gồm khu vực bảo vệ I và II). Dự toán kinh phí hơn 5,7 tỉ đồng, từ nguồn ngân sách thành phố. Trong đó, chi phí lập quy hoạch khoảng hơn 2,7 tỉ đồng; chi phí khảo cổ gần 2,28 tỉ đồng, các chi phí liên quan trong quá trình lập quy hoạch hơn 473 triệu đồng, chi phí dự phòng gần 219 triệu đồng, chi phí thẩm tra phê duyệt quyết toán 31 triệu đồng. Sở Văn hóa, Thể thao và Du lịch thành phố Đà Nẵng làm chủ đầu tư.

UBND TP Đà Nẵng giao Sở VHTTDL chịu trách nhiệm trước pháp luật về tính chính xác và tính pháp lý đối với việc xác định khối lượng công việc, số lượng chuyên gia, thời gian thực hiện các nhiệm vụ, đơn giá và các yêu cầu về chất lượng của nhiệm vụ như đã đề xuất đảm bảo tiết kiệm, hiệu quả và đúng quy định, tránh thất thoát, lãng phí. Trong đó lưu ý rà soát cắt giảm các khoản chi chưa thực sự cần thiết, tiết kiệm triệt để chi thường xuyên, đặc biệt là các khoản chi tổ chức hội nghị, hội thảo, khánh tiết, đi nghiên cứu, khảo sát... theo chỉ đạo của UBND thành phố tại Quyết định số 288/QĐUBND về nhiệm vụ, giải pháp chỉ đạo điều hành thực hiện kế hoạch phát triển kinh tế, xã hội, dự toán ngân sách nhà nước, kế hoạch đầu tư công ngân sách nhà nước và Chủ đề năm 2026.

Sở VHTTDL cho biết sẽ sớm triển khai các bước đấu thầu, lựa chọn đơn vị tư vấn lập theo đúng quy định của pháp luật hiện hành và xây dựng tiến độ triển khai theo đúng thời gian quy định trình cấp có thẩm quyền phê duyệt. Dự kiến, tháng 7.2027 sẽ hoàn thành việc lập quy hoạch. Được biết, trước đó, ngày 28.6.2025, Thủ tướng Chính phủ đã ban hành Quyết định số 1404 phê duyệt nhiệm vụ lập quy hoạch, bảo quản, tu bổ, phục hồi di tích quốc gia đặc biệt Khu đền tháp Mỹ Sơn (xã Thu Bồn) đến năm 2035 tầm nhìn 2050. Cụ thể, khu vực nghiên cứu lập quy hoạch có diện tích khoảng 30.875 ha, bao gồm diện tích khoanh vùng bảo vệ di tích quốc gia đặc biệt Khu đền tháp Mỹ Sơn và diện tích khoanh vùng bảo vệ các di tích có liên quan đến Khu đền tháp Mỹ Sơn như Trà Kiệu, Bằng An, lưu vực sông Thu Bồn, các di chỉ khảo cổ học và phế tích Champa khác. Riêng quy mô quy hoạch là toàn bộ diện tích 1.158ha khu vực khoanh vùng bảo vệ I và II của Di tích quốc gia đặc biệt Khu đền tháp Mỹ Sơn.

Du khách tham quan Khu đền tháp Mỹ Sơn

Đối tượng nghiên cứu lập quy hoạch gồm: Hệ thống các đền tháp, phế tích và dấu tích kiến trúc - khảo cổ học, cảnh quan núi rừng, khe suối,…tạo nên giá trị đặc biệt tiêu biểu của di tích Mỹ Sơn. Các giá trị văn hóa phi vật thể liên quan đến di tích như lễ hội, phong tục tập quán, truyền thuyết dân gian.

Theo Ban quản lý Di sản Văn hóa thế giới Mỹ Sơn, việc quy hoạch cũng sẽ làm cơ sở pháp lý để quản lý di tích, xác định các khu chức năng, tổ chức không gian kiến trúc cảnh quan, triển khai các dự án thành phần; bố trí hạ tầng kỹ thuật phù hợp trong từng giai đoạn bảo tồn, phát huy giá trị di tích… Làm cơ sở pháp lý cho công tác lập, thẩm định, phê duyệt và triển khai các dự án thành phần về bảo tồn, tôn tạo và phát huy giá trị di tích theo quy hoạch được phê duyệt và tiếp tục triển khai các dự án chưa hoặc đang thực hiện dang dở của giai đoạn 2008-2020. Xây dựng quy định quản lý, kiểm soát không gian quy hoạch kiến trúc cảnh quan khu vực di tích và các giải pháp quản lý, bảo vệ di tích theo quy hoạch. ■

CÔNG NGHIỆP GIẢI TRÍ: PHÁT TRIỂN NÓNG VÀ NHỮNG LỆCH CHUẨN VĂN HÓA

Bài cuối:

Điều còn lại sau những cuộc đua "triệu view"

● **THANH NGỌC - THÙY TRANG - HỒNG HẠNH**

Công nghiệp giải trí Việt Nam đang tăng trưởng mạnh nhờ công nghệ số và các nền tảng trực tuyến. Tuy nhiên, cùng với những cơ hội sáng tạo chưa từng có là hàng loạt biểu hiện lệch chuẩn như chạy theo tương tác, lạm dụng công nghệ, quảng bá thiếu trung thực hay nội dung dễ dãi. Thực tế đó cho thấy, bên cạnh tăng trưởng, yêu cầu cấp thiết hiện nay là xây dựng một hệ sinh thái giải trí lành mạnh, nơi Nhà nước, doanh nghiệp, nghệ sĩ, báo chí, nền tảng số và công chúng cùng chia sẻ trách nhiệm gìn giữ các giá trị văn hóa.

Xây dựng môi trường số lành mạnh cần sự chung tay của nhiều chủ thể **Ảnh: LÊ NHẬT NAM**

Khôi phục giá trị "thật" của nghệ thuật biểu diễn

Bộ VHTTDL vừa ban hành Bộ Quy tắc ứng xử văn hóa trên môi trường số, quy định các chuẩn mực ứng xử của cá nhân, tổ chức khi tham gia hoạt động trên không gian mạng. Đáng chú ý, Bộ Quy tắc đặt ra những yêu cầu cụ thể đối với các chủ thể có sức ảnh hưởng, gồm nghệ sĩ, người nổi tiếng, người có ảnh hưởng, cơ quan báo chí, truyền thông, doanh nghiệp quảng cáo và đơn vị tổ chức biểu diễn nghệ thuật. Theo đó, các chủ thể này có trách nhiệm lan tỏa nội dung tích cực, cung cấp thông tin chính xác, ứng xử văn minh, không cổ xúy hành vi phản cảm hoặc vi phạm pháp luật; đồng thời chủ động đấu tranh với tin giả, góp phần xây dựng môi trường số lành mạnh và phát huy các giá trị văn hóa Việt Nam.

Trước đó, Sở VHTT TP.HCM đã ban hành Công văn số 3566, yêu cầu tăng cường kỷ cương và bảo đảm tính trung thực trong hoạt động biểu diễn nghệ thuật. Công văn nhấn mạnh việc tôn vinh bản sắc văn hóa dân tộc trong các chương trình nghệ thuật, nhất là các tác phẩm về lịch sử và truyền thống, thông qua nội dung, âm nhạc, mỹ thuật sân khấu và hình thức dàn dựng phù hợp. Cùng với đó, Sở yêu cầu phổ biến các quy định pháp luật và quy tắc ứng xử trên môi trường số đến đội ngũ nghệ sĩ, người biểu diễn.

Theo PGS.TS Nguyễn Thị Mỹ Liêm, Phó Chủ tịch Hội Âm nhạc TP.HCM, tình trạng hát nhép vẫn chưa được khắc phục triệt để. Bà cho rằng, việc sử dụng bản thu sẵn có thể cần thiết trong một số trường hợp đặc thù về kỹ thuật, song không nên trở thành lựa chọn quen thuộc trên sân khấu. "Khán giả đến với sân khấu để thưởng thức cảm xúc trực tiếp. Nếu chỉ nghe âm thanh đã được xử lý trong phòng thu thì trải nghiệm nghệ thuật gần như bị triệt tiêu", bà nói.

Cùng quan điểm, NSƯT Phạm Thế Vĩ, Trưởng khoa Thanh nhạc (Nhạc viện TP.HCM) cho rằng, việc lạm dụng công nghệ hay quảng bá thiếu trung thực sẽ làm suy giảm niềm tin của khán giả, đồng thời ảnh hưởng đến giá trị của lao động nghệ thuật chân chính. Dù vậy, ông khẳng định công nghệ đã trở thành một phần của nghệ thuật biểu diễn hiện đại. "Yếu tố cốt lõi là sự minh bạch, biểu diễn như thế nào thì cần thông tin đúng như vậy. Khán giả có quyền được biết để lựa chọn", ông nhấn mạnh.

Xây nền giá trị cho môi trường truyền thông số

Theo PGS.TS Đỗ Chí Nghĩa, Ủy viên Ủy ban Văn hóa và Xã hội của Quốc hội, Đại biểu Quốc hội khóa XVI, truyền thông thời gian qua đã đóng vai trò quan trọng trong việc lan tỏa hệ giá trị quốc gia, hệ giá trị con người Việt Nam và bồi đắp những hình mẫu tích cực trong xã hội. Các chương trình, tuyến bài về người tốt, việc tốt, những cá nhân dám nghĩ, dám làm không chỉ tạo sức lan tỏa trong cộng đồng mà còn góp phần định hướng lối sống, chuẩn mực ứng xử, nhất là đối với thế hệ trẻ.

Tuy nhiên, ông cũng chỉ ra nhiều thách thức đáng lưu ý. Nổi bật trong số đó là sự lệch pha về định hướng giá trị giữa các loại hình truyền thông. Trong khi báo chí chính thống kiên trì lan tỏa những giá trị tích cực, không gian mạng vẫn xuất hiện nhiều nội dung lệch chuẩn, từ việc tôn vinh lối sống xa hoa đến những hiện tượng nổi tiếng nhờ phát ngôn gây sốc thay vì năng lực hay giá trị thực chất. Khi liên tục được lặp lại và lan truyền rộng rãi, những nội dung này có thể ảnh hưởng tiêu cực đến nhận thức và thang giá trị của một bộ phận công chúng.

Áp lực cạnh tranh và cuộc đua tương tác cũng khiến một số sản phẩm truyền thông ngày càng lệ thuộc vào các yếu tố giật gân, chuyện đời tư hay những "drama" trên mạng xã hội. Theo ông, đây là biểu hiện của sự lệch pha giữa giá trị truyền thông và giá trị xã hội, khi những nội dung được quan tâm nhiều nhất chưa hẳn là những nội dung mang lại giá trị tích cực cho cộng đồng.

Từ thực tế đó, PGS.TS Đỗ Chí Nghĩa cho rằng, giải pháp căn cơ là xây dựng một hệ sinh thái truyền thông số lành mạnh, lấy các giá trị tích cực làm nền tảng. Để làm được điều đó, cần có sự chung tay của cơ quan báo chí, nền tảng công nghệ, cơ quan quản lý và cộng đồng người dùng trong việc thúc đẩy nội dung có giá trị, đồng thời ngăn chặn thông tin sai lệch và các xu hướng phản giá trị. Qua đó góp phần củng cố và lan tỏa bền vững những giá trị cốt lõi của xã hội.

Ở góc độ quản lý, TS.NSƯT Hoàng Duẩn, Phó Trưởng khoa Quản lý văn hóa - nghệ thuật, Trường ĐH Văn hóa TP.HCM nhận định việc xây dựng môi trường giải trí lành mạnh không thể dựa vào một giải pháp đơn lẻ, mà đòi hỏi sự đồng bộ từ hoàn thiện hành lang pháp lý, nâng cao trách nhiệm của nghệ sĩ đến tăng cường phối hợp giữa cơ quan quản lý và các nền tảng số.

Nhà nước cần sớm hoàn thiện khung pháp lý đối với hoạt động sáng tác, biểu diễn trên môi trường số, đồng thời thường xuyên phổ biến các định hướng văn hóa, nghệ thuật đến đội ngũ văn nghệ sĩ. Nghệ sĩ có quyền tự do sáng tạo và công bố tác phẩm, song quyền đó phải đi kèm trách nhiệm xã hội và trách nhiệm cá nhân. Khi xảy ra sai phạm, công tác kiểm tra, xử lý cần được thực hiện nghiêm minh và kịp thời.

Đối với môi trường số, Nhà nước cần giữ vai trò điều phối trong hợp tác với các nền tảng xuyên biên giới nhằm nâng cao hiệu quả quản lý nội dung. Một trong những giải pháp được đề xuất là xây dựng bộ quy chuẩn văn hóa Việt Nam để các nền tảng có cơ sở sàng lọc, hạn chế từ sớm những nội dung vi phạm thuần phong mỹ tục, kích động bạo lực, cổ súy ma túy, phân biệt vùng miền hoặc ảnh hưởng tiêu cực đến cộng đồng.

Nghệ sĩ và công chúng: Hai mắt xích của hệ sinh thái giải trí

Theo NNC âm nhạc Nguyễn Quang Long, những nguyên tắc nghề nghiệp như trung thực, trách nhiệm, kỷ luật và tôn trọng công chúng càng trở nên cần thiết trong môi trường giải trí đầy cạnh tranh hiện nay. Sự nổi tiếng có thể đến từ hiệu ứng truyền thông, nhưng uy tín và vị thế của người nghệ sĩ chỉ được khẳng định bằng quá trình lao động nghệ thuật nghiêm túc và bền bỉ.

Ông nhấn mạnh nghệ sĩ ngày nay có sức ảnh hưởng đáng kể tới giới trẻ, vì vậy mọi lựa chọn về hình ảnh, nội dung hay cách biểu đạt đều mang ý nghĩa xã hội nhất định. "Khi dễ dãi với sản phẩm hoặc đánh đổi chuẩn mực để đạt hiệu ứng tức thời, nghệ sĩ cũng đang bào mòn niềm tin của công chúng và rút ngắn tuổi nghề của chính mình", ông nhận định.

Không ít nghệ sĩ giữ được vị thế và hình ảnh đẹp trong lòng công chúng nhờ kết hợp giữa tài năng, trách nhiệm xã hội và khả năng vận dụng có chọn lọc các giá trị văn hóa truyền thống vào hoạt động sáng tạo.

Công chúng được NSƯT Hoàng Duẩn nhìn nhận là một mắt xích quan trọng trong việc định hình môi trường giải trí lành mạnh. Dù người dùng mạng xã hội ngày càng khắt khe hơn với các sản phẩm giải trí, vẫn còn một bộ phận dễ bị cuốn theo những nội dung kém chất lượng, dẫn tới sự ngộ nhận về tài năng của một số nghệ sĩ. Từ thực tế đó, ông đề xuất đẩy mạnh giáo dục thẩm mỹ và giáo dục nghệ thuật trong nhà trường nhằm hình thành lớp khán giả có khả năng thẩm định, lựa chọn các sản phẩm văn hóa có giá trị, góp phần định hướng sự phát triển bền vững của công nghiệp giải trí Việt Nam.

Công nghiệp giải trí Việt Nam đang đứng trước cơ hội lớn để bứt phá về quy mô, công nghệ và sức ảnh hưởng. Nhưng để phát triển bền vững, tăng trưởng phải đi cùng các giá trị văn hóa, đạo đức nghề nghiệp và trách nhiệm xã hội. Những lệch chuẩn xuất hiện thời gian qua cho thấy không thể chỉ xử lý từng vụ việc đơn lẻ. Điều cần hướng tới là một hệ sinh thái giải trí lành mạnh, nơi mỗi chủ thể, từ cơ quan quản lý, doanh nghiệp, nghệ sĩ, báo chí đến công chúng, đều ý thức rõ trách nhiệm trong việc gìn giữ và bồi đắp các giá trị văn hóa. ■

Nghệ sĩ giữ được hình ảnh bền vững nhờ tài năng đi cùng trách nhiệm xã hội **Ảnh: NSX**

KỶ NIỆM 115 NĂM NGÀY BÁC HỒ RA ĐI TÌM ĐƯỜNG CỨU NƯỚC (5.6.1911 - 5.6.2026)

Từ Bến Nhà Rồng đến *Đường Cách mệnh*

● **XUÂN TRƯỜNG**

Ngày 5.6.1911, từ Bến Nhà Rồng, người thanh niên Nguyễn Tất Thành bắt đầu cuộc hành trình tìm đường cứu nước. Những trải nghiệm qua nhiều châu lục, những quan sát về thân phận của các dân tộc thuộc địa và quá trình tiếp cận chủ nghĩa Mác - Lênin đã từng bước hình thành ở Người nhận thức lý luận về con đường giải phóng dân tộc. Năm 1927, những tư tưởng ấy được tập hợp trong *Đường Cách mệnh* - tác phẩm có ý nghĩa nền tảng đối với cách mạng Việt Nam. Sau gần một thế kỷ, cuốn sách vẫn là một phần quan trọng trong di sản tư tưởng Hồ Chí Minh và tiếp tục được nhìn lại từ những yêu cầu của thực tiễn phát triển đất nước.

Một di sản tư tưởng từ hành trình tìm đường cứu nước

Ra đời năm 1927, *Đường Cách mệnh* được xem là một trong những tác phẩm có ảnh hưởng sâu rộng nhất trong lịch sử tư tưởng Việt Nam hiện đại. Cuốn sách tập hợp bài giảng của lãnh tụ Nguyễn Ái Quốc dành cho các lớp huấn luyện cán bộ cách mạng tại Quảng Châu (Trung Quốc), đồng thời phản ánh những nhận thức lý luận được Người đúc kết sau nhiều năm hoạt động và khảo nghiệm thực tiễn ở trong và ngoài nước.

Những năm 1920, phong trào yêu nước Việt Nam đang đứng trước yêu cầu tìm kiếm một hệ tư tưởng và phương hướng hành động rõ ràng. Trong bối cảnh đó, *Đường Cách mệnh* đã góp phần hệ thống hóa nhiều vấn đề cốt lõi, từ mục tiêu giải phóng dân tộc, vai trò của nhân dân đến xây dựng tổ chức và rèn luyện đội ngũ cán bộ. Những luận điểm ấy trở thành cơ sở tư tưởng quan trọng cho phong trào yêu nước Việt Nam, đồng thời chuẩn bị các điều kiện cần thiết cho sự ra đời của Đảng Cộng sản Việt Nam vào năm 1930.

Giá trị của *Đường Cách mệnh* trước hết nằm ở khả năng kết nối giữa lý luận và thực tiễn. Những vấn đề được Nguyễn Ái Quốc đặt ra gần một thế kỷ trước không dừng lại ở yêu cầu giành độc lập dân tộc, mà còn đề cập đến vai trò của nhân dân, trách nhiệm của người cán bộ, yêu cầu rèn luyện đạo đức và xây dựng tổ chức. Nhiều nội dung trong đó tiếp tục được nghiên cứu khi nhìn lại những chặng đường phát triển của đất nước.

Tại Hội thảo khoa học quốc tế "Từ *Đường Cách mệnh* năm 1927 đến kỷ nguyên phát triển mới của dân tộc", do Khu Di tích Chủ tịch Hồ Chí Minh tại Phủ Chủ tịch tổ chức ngày 1.6 vừa qua, các nhà khoa học tiếp tục nhìn nhận tác phẩm như một thành tựu quan trọng trong di sản tư tưởng Hồ Chí Minh.

Thứ trưởng Bộ VHTTDL Hoàng Đạo Cương cho rằng, những giá trị mà Chủ tịch Hồ Chí Minh để lại là tài sản tinh thần quý báu của dân tộc. Theo ông, việc bảo tồn và phát huy di sản tư tưởng của Người không chỉ dừng ở hoạt động nghiên cứu hay lưu giữ tư liệu, mà cần được tiếp tục lan tỏa trong đời sống xã hội và trong công cuộc xây dựng đất nước hiện nay.

Trong dòng chảy di sản ấy, *Đường Cách mệnh* được nhiều nhà nghiên cứu xem là một văn kiện có ý nghĩa đặc biệt. Giám đốc Khu Di tích Chủ tịch Hồ Chí Minh tại Phủ Chủ tịch Lê Thị Phượng nhận định, cuốn sách phản ánh bước phát triển quan trọng trong nhận thức của Nguyễn Ái Quốc về con đường cách mạng Việt Nam. Từ những luận điểm được trình bày trong tác phẩm có thể thấy quá trình vận dụng sáng tạo chủ nghĩa Mác - Lênin vào thực tiễn trong nước, đồng thời góp phần chuẩn bị nền tảng tư tưởng và tổ chức cho sự ra đời của Đảng Cộng sản Việt Nam.

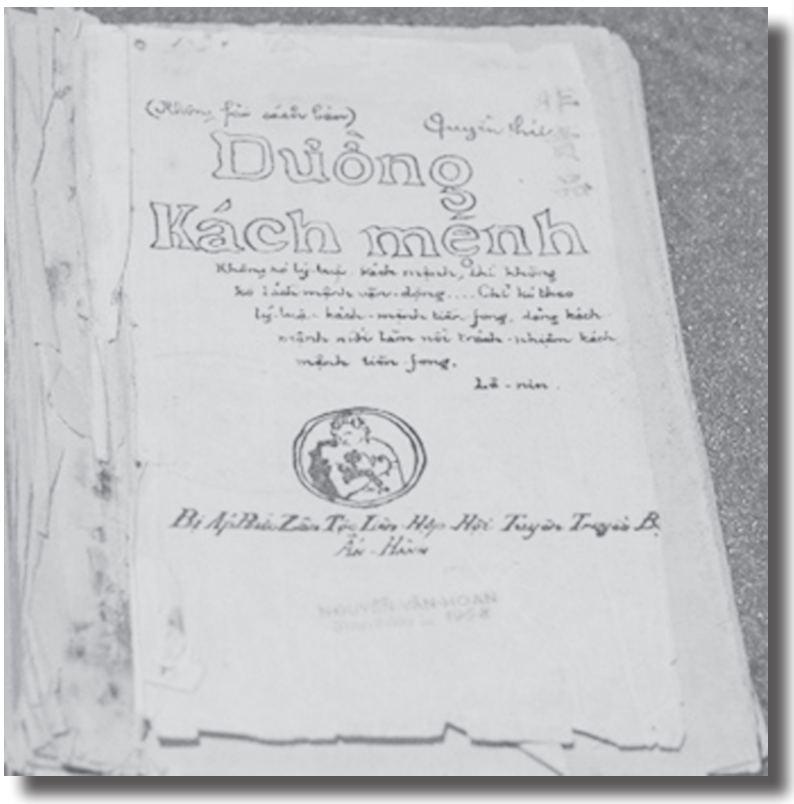

Thứ trưởng Bộ VHTTDL Hoàng Đạo Cương cho rằng, những giá trị mà Chủ tịch Hồ Chí Minh để lại là tài sản tinh thần quý báu của dân tộc

Gần một thế kỷ đã trôi qua kể từ ngày xuất bản, *Đường Cách mệnh* vẫn được xem là dấu mốc quan trọng trong lịch sử tư tưởng Việt Nam hiện đại. Từ một tài liệu huấn luyện cán bộ cách mạng trong những năm đầu thế kỷ XX, cuốn sách đã vượt ra khỏi giới hạn của hoàn cảnh ra đời để trở thành một phần trong di sản tư tưởng Hồ Chí Minh, gắn với những bước chuyển lớn của lịch sử dân tộc.

Nhìn lại một di sản từ những yêu cầu của hôm nay

Nếu giá trị lịch sử giúp *Đường Cách mệnh* giữ được vị trí đặc biệt trong dòng chảy tư tưởng Việt Nam, thì những vấn đề mà Nguyễn Ái Quốc đặt ra trong cuốn sách là lý do khiến tác phẩm tiếp tục được nghiên cứu và thảo luận cho đến hôm nay. Từ xây dựng tổ chức, rèn luyện đội ngũ cán bộ đến mối quan hệ giữa lý luận và thực tiễn, nhiều nội dung vẫn được nhìn nhận như những gợi mở đáng chú ý khi đất nước đứng trước những yêu cầu phát triển mới.

Cuốn "Đường Kách mệnh" - Bảo vật quốc gia được trưng bày tại Bảo tàng Lịch sử quốc gia Việt Nam **Ảnh tư liệu**

Theo GS.TS Lê Văn Lợi, Ủy viên Trung ương Đảng, Chủ tịch Viện Hàn lâm Khoa học xã hội Việt Nam, giá trị nổi bật của *Đường Cách mệnh* nằm ở việc tác phẩm đã sớm định hình nhiều vấn đề có ý nghĩa nền tảng đối với cách mạng nước nhà. Qua những luận điểm được Nguyễn Ái Quốc trình bày, có thể thấy rõ tầm nhìn chiến lược trong việc xác định con đường phát triển của dân tộc cũng như vai trò của tổ chức và nhân dân trong tiến trình lịch sử. Theo ông, một trong những thông điệp xuyên suốt của cuốn sách là vai trò của lý luận trong việc định hướng hành động và tập hợp lực lượng, từ đó tạo cơ sở cho những bước phát triển tiếp theo của cách mạng Việt Nam.

Chính vì vậy, *Đường Cách mệnh* dần có một vị trí riêng trong lịch sử tư tưởng Việt Nam hiện đại. Nhìn lại cuốn sách hôm nay cũng là nhìn lại những năm tháng đất nước còn miệt mài tìm kiếm lối đi cho tương lai, khi nhiều suy nghĩ về độc lập dân tộc, tổ chức lực lượng và vai trò của nhân dân bắt đầu được hệ thống hóa thành những quan điểm có ảnh hưởng lâu dài đối với lịch sử Việt Nam.

PGS.TS Dương Trung Ý, Ủy viên Trung ương Đảng, Tổng Biên tập Tạp chí *Cộng sản* cho rằng, khi nhìn lại *Đường Cách mệnh* có thể nhận ra một tư duy nhất quán về độc lập dân tộc, quyền làm chủ của nhân dân và vai trò lãnh đạo của Đảng. Theo ông, từ cuộc đấu tranh giành độc lập đến công cuộc đổi mới và hội nhập quốc tế, nhiều thành tựu của đất nước đều gắn với quá trình khơi dậy sức dân, củng cố hệ thống chính trị và không ngừng tự đổi mới để đáp ứng yêu cầu của từng giai đoạn lịch sử.

Những biến chuyển của thế giới và trong nước suốt gần một thế kỷ qua đã làm thay đổi nhiều điều kiện phát triển, nhưng không làm mất đi ý nghĩa của những vấn đề cốt lõi mà Nguyễn Ái Quốc từng đặt ra. Dù bối cảnh lịch sử đã thay đổi rất nhiều, những câu hỏi về tổ chức, về trách nhiệm của người cán bộ và về cách biến tư tưởng thành hành động vẫn luôn được đặt ra trong thực tiễn.

Bởi vậy, *Đường Cách mệnh* không đơn thuần được nhớ tới như một cuốn sách gắn với buổi đầu của cách mạng Việt Nam. Từ những trang sách được viết trong hoàn cảnh đất nước còn chìm dưới ách thuộc địa, nhiều tư tưởng trong đó vẫn tiếp tục đồng hành cùng quá trình xây dựng và phát triển đất nước. Những giá trị ấy không dừng lại ở ký ức lịch sử, mà vẫn hiện diện trong nhiều suy ngẫm về con đường phát triển của đất nước hôm nay. Chính điều đó đã giúp *Đường Cách mệnh* trở thành một phần bền vững trong di sản tư tưởng Hồ Chí Minh và trong ký ức lịch sử của dân tộc. ■

Những hình ảnh quý về Bác Hồ tại Phủ Chủ tịch

Nhân kỷ niệm 115 năm Ngày Bác Hồ ra đi tìm đường cứu nước (5.6.1911 - 5.6.2026) và hướng tới 100 năm ra đời tác phẩm *Đường Cách mệnh*, Khu Di tích Chủ tịch Hồ Chí Minh tại Phủ Chủ tịch đã giới thiệu tới công chúng cuốn sách ảnh song ngữ Việt - Nga "Nguyễn Ái Quốc - Hồ Chí Minh với nước Nga" cùng triển lãm "115 ảnh hoạt động của Chủ tịch Hồ Chí Minh trong Khu Phủ Chủ tịch". Những bức ảnh tư liệu ghi lại nhiều khoảnh khắc về cuộc sống và công việc hằng ngày của Người tại nơi từng gắn bó suốt những năm tháng cuối đời.

Terakoya và câu chuyện 10 năm kết nối Việt - Nhật

Bài, ảnh: KHÁNH CHI

Suốt một thập kỷ qua, lớp tiếng Nhật Terakoya dành cho thiếu nhi Hội An đã âm thầm góp thêm một nhịp cầu giao lưu giữa Việt Nam và Nhật Bản. Từ những buổi học cuối tuần trong lòng phố cổ, nhiều thế hệ học viên đã được tiếp cận tiếng Nhật rồi lớn lên cùng những trải nghiệm giao lưu văn hóa, góp phần vun đắp tình cảm gắn bó giữa Hội An và những người bạn đến từ xứ sở hoa Anh đào.

Học sinh và giáo viên lớp tiếng Nhật Terakoya tại lễ tổng kết 10 năm hoạt động

Từ lớp học nhỏ đến hành trình vun đắp tình hữu nghị

Ít ai nghĩ rằng, một lớp học tiếng Nhật miễn phí dành cho thiếu nhi lại có thể bền bỉ tồn tại suốt 10 năm và trở thành một địa chỉ văn hóa quen thuộc ở Hội An. Từ những buổi học đầu tiên với vài chục học viên, Terakoya dần trở thành nơi gặp gỡ của những người yêu mến văn hóa Nhật Bản, đồng thời mở ra cơ hội để nhiều thế hệ học sinh tìm hiểu về một nền văn hóa khác bằng những trải nghiệm gần gũi và sinh động. Nhìn lại chặng đường đã qua cũng là nhìn lại một câu chuyện đẹp về sự sẻ chia, gắn bó và tình hữu nghị được bồi đắp từ những việc làm giản dị.

Ông Võ Phùng, nguyên Giám đốc Trung tâm Bảo tồn Di sản văn hóa thế giới Hội An, một trong những người đồng hành cùng lớp học từ những ngày đầu cho biết, ý tưởng thành lập Terakoya bắt nguồn từ sự gắn bó của những người bạn Nhật Bản với phố cổ Hội An. Năm 2015, trong dịp tham gia sự kiện Giao lưu văn hóa Hội An - Nhật Bản lần thứ 13, các thành viên Đoàn nghệ thuật Tokyo Sirubakai đã bày tỏ mong muốn đóng góp một hoạt động thiết thực cho địa phương. Từ đó, ông Hirohata Takeshi - Trưởng đoàn, đề xuất mở lớp tiếng Nhật miễn phí dành cho các bạn nhỏ, tạo thêm cơ hội học tập, giao lưu và tăng cường sự hiểu biết giữa thế hệ trẻ hai nước.

Tháng 10.2016, lớp tiếng Nhật Terakoya chính thức khai giảng. Từ những buổi đầu tiên, lớp đã trở thành nơi để học viên làm quen với tiếng Nhật, tìm hiểu văn hóa Nhật Bản và mở rộng trải nghiệm giao lưu quốc tế. Qua sự đồng hành của giáo viên và tình nguyện viên Việt Nam - Nhật Bản, nhiều bài học về ngôn ngữ, cách ứng xử và những nét đẹp văn hóa đã được truyền đến các em một cách gần gũi, tự nhiên.

Sau 10 năm hoạt động, Terakoya đã đào tạo hơn 300 học sinh từ bậc tiểu học đến sinh viên đại học. Khoảng 80% học viên hoàn thành chương trình sơ cấp và có khả năng giao tiếp tiếng Nhật ở mức cơ bản.

Giá trị mà Terakoya để lại không dừng ở việc dạy một ngoại ngữ, qua từng buổi học, các em được làm quen với những nét đẹp trong cách ứng xử, tinh thần kỷ luật, sự tôn trọng và lòng biết ơn. Bên cạnh đó, học viên còn được tham gia nhiều hoạt động trải nghiệm như viết thư pháp, gấp giấy Origami, học hát, múa dân gian... Từ những trải nghiệm gần gũi ấy, nhiều em dần mở rộng hiểu biết về thế giới xung quanh, thêm tự tin trong giao tiếp và trân trọng hơn những giá trị văn hóa của mỗi dân tộc.

Để duy trì lớp học suốt một thập kỷ là sự đóng góp thầm lặng của nhiều thế hệ giáo viên và tình nguyện viên. Cô giáo Nguyễn Thị Ngọc (Oanh) đã gắn bó với lớp học trong nhiều năm. Các thầy giáo Nhật Bản như Abe Toru, Suzuki cũng tình nguyện đến Hội An giảng dạy. Đặc biệt, ông Hirohata Takeshi không chỉ hỗ trợ kinh phí mà còn kết nối đội ngũ tình nguyện viên, tạo điều kiện để nhiều học sinh xuất sắc có cơ hội sang Nhật Bản giao lưu và học hỏi.

Theo ông Phạm Phú Ngọc, Giám đốc Trung tâm Bảo tồn Di sản văn hóa thế giới Hội An, sự ra đời của Terakoya là sự tiếp nối tự nhiên của mối giao lưu lịch sử kéo dài hơn 400 năm giữa Hội An và Nhật Bản. Những dấu tích như các ngôi mộ thương gia Nhật Bản hay Chùa Cầu vẫn hiện diện giữa lòng phố cổ như minh chứng cho mối giao hảo lâu đời ấy. Việc giảng dạy ngôn ngữ, giới thiệu văn hóa và lễ nghi Nhật Bản cho thế hệ trẻ hôm nay cũng là cách gìn giữ và tiếp nối những giá trị đã được vun đắp qua nhiều thế kỷ. Hành trình 10 năm của Terakoya vì thế vừa là câu chuyện của một lớp học ngoại ngữ, vừa là minh chứng sinh động cho tình hữu nghị bền chặt giữa hai dân tộc.

Các bạn trẻ trải nghiệm viết thư pháp

Những hạt mầm tiếp tục nảy nở

Từ những buổi học đầu tiên cách đây một thập kỷ, nhiều học viên của Terakoya nay đã trưởng thành. Cùng với vốn tiếng Nhật, các em mang theo hiểu biết về văn hóa, tình bạn đẹp và sự tự tin khi bước ra môi trường học tập, giao lưu rộng mở hơn. Những hạt mầm được gieo từ lớp học năm nào vẫn đang tiếp tục lớn lên cùng các em giữa lòng phố cổ Hội An.

Trang Quốc Sỹ là một trong những học viên gắn bó lâu năm với Terakoya. Đến lớp từ khi còn là cậu bé lớp 4, nay Sỹ đã bước vào năm cuối cấp THPT và trở thành một trong những gương mặt năng động của lớp học. Cũng như nhiều bạn bè đồng trang lứa, em tìm thấy ở Terakoya niềm yêu thích với tiếng Nhật, cơ hội tiếp cận một nền văn hóa thú vị và nhiều kỷ niệm đáng nhớ trong những năm tháng học trò.

"Tám năm không phải quãng thời gian quá dài, nhưng cũng đủ để em cảm nhận được tình cảm và lòng biết ơn dành cho lớp học, cho thầy cô. Tại đây, em và các bạn có cơ hội tìm hiểu về đất nước, con người Nhật Bản. Em mong lớp học sẽ tiếp tục được duy trì để các em thế hệ sau cũng có cơ hội học tập, khám phá thêm về xứ sở hoa anh đào như chúng em", Sỹ chia sẻ.

Phát biểu tại chương trình tổng kết 10 năm lớp tiếng Nhật Terakoya dành cho thiếu nhi Hội An được Trung tâm Bảo tồn Di sản văn hóa thế giới Hội An, TP Đà Nẵng tổ chức nhân sự kiện Giao lưu văn hóa Hội An - Nhật Bản lần thứ 22, năm 2026 vừa qua, bà Mochizuki Kaoru, Phó Tổng Lãnh sự Nhật Bản tại Đà Nẵng đánh giá đây là lớp học tiếng Nhật duy nhất tại Hội An và đang đảm nhận một vai trò đặc biệt trong việc tăng cường giao lưu văn hóa giữa cộng đồng địa phương với Nhật Bản.

Theo bà, Hội An từ lâu đã giữ vị trí quan trọng trong lịch sử giao lưu giữa hai nước. Trong thời gian tới, Tổng Lãnh sự quán Nhật Bản tại Đà Nẵng sẽ tiếp tục đồng hành cùng Terakoya trong các hoạt động giảng dạy tiếng Nhật và giao lưu văn hóa. Hiện đơn vị đang trao đổi với Sở GD&ĐT Đà Nẵng về khả năng triển khai giảng dạy tiếng Nhật tại các trường THCS, THPT trên địa bàn Hội An, đồng thời mở rộng các chương trình giao lưu với Trường THPT chuyên Lê Thánh Tông và Trường THPT Trần Quý Cáp.

Mười năm trôi qua, Terakoya vẫn được duy trì bằng tâm huyết của các thế hệ giáo viên, tình nguyện viên và những người bạn Nhật Bản yêu mến Hội An. Từ một lớp học nhỏ dành cho thiếu nhi phố cổ, nơi đây đã trở thành địa chỉ quen thuộc của những người yêu tiếng Nhật và mong muốn tìm hiểu văn hóa Nhật Bản. Những bài học được truyền lại qua từng khóa học hôm nay vẫn đang tiếp tục được nối dài bằng sự say mê học tập của các thế hệ học viên mới. ■

Phát động cuộc thi ảnh "Rạng rỡ tên vàng"

Nhân kỷ niệm 50 năm Ngày Thành phố Sài Gòn - Gia Định chính thức vinh dự mang tên Chủ tịch Hồ Chí Minh (2.7.1976 - 2.7.2026), Báo *Sài Gòn Giải Phóng* phát động cuộc thi ảnh "Rạng rỡ tên vàng", hướng tới ghi lại những khoảnh khắc tiêu biểu của TP.HCM trong giai đoạn phát triển mới.

Cuộc thi đồng thời đánh dấu một năm TP.HCM vận hành mô hình chính quyền địa phương hai cấp sau sắp xếp đơn vị hành chính. Theo BTC, thành phố hôm nay mang đến nhiều chất liệu sáng tác phong phú, từ hình ảnh cán bộ cơ sở phục vụ người dân, nhịp lao động trên các công trường, khu công nghiệp, bến cảng đến những khoảnh khắc đời thường tại khu phố, trường học, bệnh viện, chợ dân sinh. Không gian phát triển được mở rộng cùng nhiều công trình văn hóa, lịch sử, điểm đến du lịch và dự án mới cũng mở ra góc nhìn đa dạng về một TP.HCM năng động, nghĩa tình và giàu khát vọng.

Cuộc thi dành cho các nhiếp ảnh gia chuyên nghiệp, không chuyên, phóng viên ảnh và công dân Việt Nam trong và ngoài nước. Mỗi tác giả đăng ký một tên dự thi theo căn cước công dân và gửi tối đa 5 ảnh đơn. Tác phẩm dự thi gửi về email rangrotenvang@sggp.org.vn, kèm đầy đủ thông tin tác giả và chú thích ảnh không quá 150 từ. Thời gian nhận tác phẩm từ 16h ngày 2.6 đến 16h ngày 26.6.2026. Lễ trao giải và triển lãm 30 tác phẩm vào vòng chung khảo dự kiến diễn ra ngày 1.7.2026. **T.TRANG**

Gõ cửa từng nhà đưa an sinh lên nền tảng số

● NGUYỄN LINH

Từ những cuộc gõ cửa từng nhà đến các điểm hỗ trợ lưu động tại khu dân cư, nhiều địa phương đang hỗ trợ người dân, đặc biệt là người cao tuổi và các đối tượng chính sách, tiếp cận phương thức chi trả an sinh xã hội không dùng tiền mặt. Đằng sau những buổi hướng dẫn tận nơi, những lần kiên nhẫn giải thích và hỗ trợ hoàn thiện thủ tục là nỗ lực đưa chính sách đến gần hơn với cuộc sống, giúp người dân tiếp cận các chế độ an sinh thuận tiện và an toàn hơn.

Các tổ công tác đến tận nhà hỗ trợ người cao tuổi, người khuyết tật và các đối tượng chính sách thực hiện thủ tục an sinh xã hội trên VNeID

"Đi từng ngõ, gõ từng nhà" vì người dân

Những ngày này, trên nhiều tuyến phố và khu dân cư ở Thanh Hóa, hình ảnh cán bộ công an, cán bộ xã, nhân viên ngân hàng, bảo hiểm xã hội mang theo máy tính, điện thoại và hồ sơ đến từng hộ gia đình đã trở nên quen thuộc. Từ sáng sớm đến chiều muộn, các tổ công tác có mặt tại nhà văn hóa thôn, tổ dân phố hoặc trực tiếp đến từng nhà để hướng dẫn mở tài khoản ngân hàng, tích hợp thông tin an sinh xã hội trên ứng dụng VNeID. Với người cao tuổi, người có công, đối tượng bảo trợ xã hội hay người hưởng lương hưu, mọi thủ tục đều được hỗ trợ tại chỗ để việc chuyển đổi sang hình thức chi trả mới diễn ra thuận lợi hơn.

Tại phường Đông Sơn, địa phương có số lượng lớn người thụ hưởng chính sách an sinh xã hội, công tác triển khai được thực hiện ngay từ những ngày đầu. Để hoàn thành mục tiêu 100% bà con có tài khoản ngân hàng, đồng thời liên kết tài khoản an sinh xã hội với VNeID, phường đã thành lập 8 tổ công tác với 128 cán bộ, chiến sĩ công an và cán bộ UBND tham gia.

Mỗi tổ phụ trách một khu dân cư, trực tiếp hỗ trợ người dân hoàn thiện các thủ tục cần thiết. Bên cạnh việc mở tài khoản hay tích hợp dữ liệu, các tổ công tác còn dành nhiều thời gian giải đáp những băn khoăn liên quan đến phương thức nhận trợ cấp mới. Trung tá Nguyễn Đăng Tùng, Phó Trưởng Công an phường Đông Sơn cho biết, khó khăn lớn nhất hiện nay là phần lớn đối tượng thụ hưởng đều là người cao tuổi, đã quen nhận tiền mặt trong nhiều năm nên còn tâm lý e ngại khi sử dụng tài khoản ngân hàng.

Không ít người băn khoăn về việc quản lý tài khoản, sử dụng thẻ hay khoảng cách đến các điểm giao dịch, vì vậy, cùng với hỗ trợ kỹ thuật, lực lượng công an và chính quyền cơ sở đẩy mạnh tuyên truyền để họ hiểu rõ lợi ích của hình thức chi trả không dùng tiền mặt. "Chúng tôi xác định phải làm cho người dân hiểu, tin và tự nguyện tham gia. Khi nhận thức thay đổi, việc triển khai sẽ thuận lợi hơn rất nhiều", một cán bộ trong tổ công tác chia sẻ.

Là một trong những người vừa được hỗ trợ cài đặt tài khoản an sinh xã hội, chị Doãn Thị Hồng ở tổ dân phố Ngọc Lộ 2 cho biết, trước đây gia đình chưa thực sự quan tâm đến hình thức nhận trợ cấp qua tài khoản. Sau khi được hướng dẫn tận nơi, chị nhận thấy đây là cách làm tối ưu. "Nhà có người già nên mỗi lần đi nhận tiền cũng khá vất vả. Bây giờ được chuyển vào tài khoản sẽ thuận tiện và an toàn hơn nhiều", chị Hồng chia sẻ.

Không riêng Đông Sơn, việc triển khai đang được đẩy mạnh tại nhiều địa phương trên địa bàn tỉnh Thanh Hóa. Tại phường Đông Quang, các tổ cảnh sát khu vực phối hợp với tổ dân phố và ngân hàng tổ chức nhiều điểm đăng ký lưu động ngay trong khu dân cư. Người dân có thể hoàn thành thủ tục trong thời gian ngắn mà không phải đi xa. Với những trường hợp chưa từng sử dụng dịch vụ ngân hàng, cán bộ hướng dẫn từng bước từ mở tài khoản đến xác thực thông tin. Đối với người già yếu hoặc mất khả năng đi lại, thủ tục ủy quyền cho người thân nhận thay cũng được hỗ trợ thực hiện theo đúng quy định.

Anh Lê Đình Tý, người dân thôn Phú Bình cho biết, mẹ anh là giáo viên nghỉ hưu đã ngoài 80 tuổi. Việc chuyển lương hưu vào tài khoản của con cháu để hỗ trợ nhận thay giúp gia đình giảm đáng kể thời gian đi lại, đồng thời bảo đảm an toàn hơn cho các cụ.

Khi an sinh xã hội bước vào kỷ nguyên số

Việc đưa các chính sách an sinh xã hội lên nền tảng số không đơn thuần là thay đổi phương thức chi trả, mà còn là một bước đi trong quá trình xây dựng chính quyền số, xã hội số và công dân số. Ông Trần Thanh Hà, Phó Trưởng phòng Tổ chức - Hành chính Bảo hiểm xã hội tỉnh Thanh Hóa cho biết, tại 6 phường do Bảo hiểm xã hội tỉnh trực tiếp quản lý hiện vẫn còn hơn 20.000 người chưa nhận chế độ qua tài khoản ngân hàng. Đây là con số khá lớn khi phần đông đối tượng thụ hưởng là người cao tuổi, khả năng tiếp cận công nghệ còn hạn chế. Tuy vậy, với sự phối hợp của ngành bảo hiểm xã hội, công an, chính quyền địa phương và các ngân hàng, tiến độ triển khai đang được đẩy nhanh.

Tại phường Đông Quang, mục tiêu hoàn thành 100% việc chuyển đổi hình thức nhận lương hưu và trợ cấp bảo hiểm xã hội qua tài khoản được đặt ra trước ngày 15.6.2026. Địa phương hiện có gần 6.900 người thuộc diện hưởng chính sách an sinh xã hội; trong đó hơn 4.480 trường hợp đã nhận trợ cấp không dùng tiền mặt, đạt khoảng 65%. Cùng với đó, hơn 12.100 công dân đã tích hợp tài khoản an sinh xã hội trên VNeID...

Ở xã ven biển Hoằng Thanh, những ngày cuối tháng 5 là giai đoạn cao điểm của đợt triển khai. Từ trụ sở UBND xã đến các nhà văn hóa thôn đều bố trí điểm hỗ trợ lưu động. Nhiều cán bộ làm việc xuyên trưa, tranh thủ cả buổi tối để hoàn thành khối lượng công việc lớn trong thời gian ngắn. Địa phương triển khai theo hình thức cuốn chiếu từng khu dân cư; các tổ công tác vừa hỗ trợ tại điểm tập trung, vừa đến tận nhà những người cao tuổi, người khuyết tật và các đối tượng chính sách đặc biệt. Không ít người đi làm ăn xa cũng tranh thủ trở về địa phương để hoàn thiện thủ tục.

Đến chiều 31.5, Hoằng Thanh đã thực hiện được 335/376 trường hợp người có công, đạt hơn 89%; nhóm bảo trợ xã hội và hưu trí đạt trên 76%. Những kết quả này cho thấy việc chi trả an sinh xã hội thông qua tài khoản ngân hàng tích hợp trên VNeID đang từng bước đi vào cuộc sống. Người dân không còn phải chờ đợi hoặc đi lại nhiều lần để nhận trợ cấp như trước, đồng thời hạn chế những rủi ro phát sinh trong quá trình chi trả bằng tiền mặt.

Phía sau những con số tăng lên từng ngày là hình ảnh các cán bộ miệt mài đến từng khu dân cư, từng hộ gia đình để hướng dẫn và hỗ trợ người dân. Từ những việc làm cụ thể ấy, các chính sách an sinh xã hội đang được tiếp cận theo cách thuận tiện hơn, minh bạch hơn và gần với đời sống người dân hơn. ■

Hỗ trợ hộ nghèo tiếp cận sinh kế và việc làm

UBND tỉnh Tây Ninh vừa ban hành Đề án thực hiện chính sách hỗ trợ hộ nghèo năm 2026, đặt mục tiêu giảm 20% số hộ nghèo so với đầu năm, góp phần thực hiện hiệu quả công tác giảm nghèo bền vững. Theo đề án, hộ nghèo sẽ được hỗ trợ phát triển sản xuất, chăn nuôi, trồng trọt, buôn bán nhỏ; tham gia đào tạo nghề, giới thiệu việc làm và tiếp cận nguồn vốn tín dụng ưu đãi. Tỉnh cũng tiếp tục triển khai các chính sách hỗ trợ về giáo dục, y tế, nhà ở, trợ giúp pháp lý, tiền điện và các chính sách an sinh xã hội khác đối với hộ nghèo, cận nghèo.

Qua rà soát nhu cầu tại các địa phương, tổng kinh phí dự kiến thực hiện các chính sách hỗ trợ hộ nghèo trong năm 2026 là 8,5 tỉ đồng cho 317 hộ. Trong đó, 3 tỉ đồng hỗ trợ 105 hộ tham gia các dự án phát triển sinh kế, sản xuất nông nghiệp; 235 triệu đồng hỗ trợ đào tạo nghề, giới thiệu việc làm cho 19 hộ; hơn 2,37 tỉ đồng từ nguồn vốn tín dụng chính sách hỗ trợ 43 hộ vay phát triển kinh tế. Ngoài ra, khoảng 2,8 tỉ đồng từ Quỹ Vì người nghèo và các nguồn vận động hợp pháp khác sẽ hỗ trợ 150 hộ có hoàn cảnh khó khăn.

Theo kết quả rà soát cuối năm 2025, toàn tỉnh còn 1.987 hộ nghèo, chiếm 0,25%. Tây Ninh sẽ tiếp tục triển khai đồng bộ các giải pháp hỗ trợ sinh kế, tạo việc làm, nâng cao thu nhập và bảo đảm người dân tiếp cận đầy đủ các dịch vụ xã hội cơ bản, từng bước cải thiện đời sống, hạn chế tái nghèo và phát sinh hộ nghèo mới.

B.TRƯỜNG

VTV sẵn sàng cho World Cup lớn nhất lịch sử

THU SÂM; ảnh: VTV

Chỉ còn ít ngày nữa, FIFA World Cup 2026 sẽ chính thức khởi tranh tại Mỹ, Canada và Mexico. Với việc sở hữu bản quyền truyền thông giải đấu tại Việt Nam, Đài Truyền hình Việt Nam (VTV) đang bước vào giai đoạn chuẩn bị cuối cùng cho một trong những chiến dịch sản xuất nội dung quy mô lớn nhất từ trước đến nay.

VTV đang chuẩn bị cho việc đem bữa tiệc bóng đá đến gần nhất tới khán giả

Không chỉ phát sóng toàn bộ các trận đấu của ngày hội bóng đá lớn nhất hành tinh, VTV còn hướng tới xây dựng một hệ sinh thái nội dung đa nền tảng với hàng chục chương trình đồng hành, hàng nghìn sản phẩm số cùng đội ngũ bình luận viên, phóng viên hùng hậu nhằm mang World Cup đến gần hơn với hàng triệu khán giả Việt Nam.

Xây dựng "hệ sinh thái World Cup" đa nền tảng

Nhà báo Phan Ngọc Tiến, Giám đốc Trung tâm Truyền hình Thể thao VTV cho biết: "Đơn vị đã chuẩn bị từ rất sớm cho chiến dịch đặc biệt này. Chúng tôi xác định đây là một chiến dịch dài hơi, đòi hỏi sự chuẩn bị từ rất sớm, từ xây dựng format chương trình, thiết kế trường quay, lựa chọn nhân sự cho đến kế hoạch truyền thông".

Theo ông Tiến, thách thức lớn nhất của World Cup 2026 không chỉ nằm ở số lượng trận đấu tăng mạnh mà còn ở việc các trận đấu diễn ra trong 17 khung giờ khác nhau. Tuy nhiên, đây cũng là cơ hội để VTV tiếp cận khán giả ở nhiều thời điểm trong ngày, thay vì chỉ tập trung vào các trận đấu đêm khuya như những kỳ World Cup trước.

Để đáp ứng yêu cầu đó, bên cạnh tường thuật trực tiếp các trận đấu, Trung tâm Truyền hình Thể thao sẽ phối hợp với các đơn vị sản xuất, thực hiện 92 chương trình bình luận trước, giữa và sau trận đấu trên các kênh VTV2, VTV3, VTV6, VTV7, VTV10 và hàng loạt chương trình phát sóng trên truyền hình cùng hàng nghìn nội dung dành cho nền tảng số. Trên các nền tảng số, VTV phát triển thêm nhiều chương trình độc lập như Bàn tròn FIFA World Cup, FIFA World Cup Now cùng các nội dung tương tác trực tuyến, hậu trường và đời sống bên lề giải đấu. "Mục tiêu là tạo ra một hệ sinh thái World Cup đa nền tảng để khán giả có thể tiếp cận mọi thông tin ở nhiều góc độ khác nhau trên bất kỳ thiết bị nào", ông Phan Ngọc Tiến chia sẻ.

Không dừng lại ở việc truyền tải các trận đấu, VTV còn nghiên cứu ứng dụng dữ liệu lớn, đồ họa chiến thuật và trí tuệ nhân tạo (AI) vào quá trình sản xuất nội dung. Những thống kê chuyên sâu, phân tích chiến thuật, hình ảnh trước - trong - sau trận đấu sẽ được khai thác tối đa nhằm mang tới trải nghiệm mới mẻ cho khán giả.

Song song với đó, các ê-kíp phóng viên sẽ được cử sang Mỹ, Canada và Mexico để tác nghiệp trực tiếp. Một điểm nhấn khác được kỳ vọng tạo nên màu sắc riêng cho World Cup 2026 trên VTV là việc tăng cường các nội dung văn hóa, du lịch, đời sống người hâm mộ tại các thành phố đăng cai. Đây sẽ là những câu chuyện bên lề giúp khán giả có thêm góc nhìn đa chiều về ngày hội bóng đá lớn nhất hành tinh.

Nhà báo Phan Ngọc Tiến, Giám đốc Trung tâm Truyền hình Thể thao VTV cho biết, VTV đã sẵn sàng cho chiến dịch World Cup lớn nhất lịch sử này

Quy tụ những gương mặt bình luận hàng đầu

Bên cạnh nội dung chương trình, đội ngũ bình luận viên luôn là một trong những yếu tố tạo nên sức hấp dẫn của World Cup trên sóng VTV. Đáng chú ý là sự trở lại của bình luận viên kỳ cựu Quang Huy, Quang Tùng. Sự xuất hiện của hai bình luận viên này được xem như một "tấm vé trở về tuổi thơ" đối với những người từng thức trắng đêm cùng World Cup trên sóng truyền hình nhiều năm trước.

Bên cạnh Quang Tùng là những gương mặt đã tạo dựng được dấu ấn qua nhiều kỳ World Cup như Việt Khuê, Khắc Cường, Tiểu Huyền, Trí Viễn. Quang Huy tiếp tục được kỳ vọng sẽ mang tới những phân tích sâu sắc cùng góc nhìn chiến thuật giàu kinh nghiệm. Trong khi đó, Anh Quân nổi bật với khả năng kể chuyện, kết nối trận đấu với những lát cắt văn hóa và đời sống bóng đá thế giới. Việt Khuê vẫn là cái tên được đánh giá cao ở khả năng phân tích chuyên môn, còn Khắc Cường và Trí Viễn mang đến nguồn năng lượng trẻ trung, sôi động và giàu cảm xúc.

Ngoài những tên tuổi quen thuộc, World Cup 2026 còn chứng kiến sự góp mặt của nhiều bình luận viên, MC được khán giả yêu mến như Hải Thanh, Hải Linh, Văn Mạnh, Quốc Việt, Nhung Anh... Đặc biệt, VTV đã tái khởi động chương trình tuyển chọn bình luận viên từ cộng đồng. Đây là mô hình từng mang lại thành công lớn khi phát hiện nhiều gương mặt nổi bật của truyền hình thể thao Việt Nam trong gần hai thập kỷ qua.

Theo ông Phan Ngọc Tiến, World Cup 2026 không chỉ là giải đấu bóng đá lớn nhất lịch sử mà còn là cơ hội để Trung tâm Truyền hình Thể thao VTV khẳng định năng lực sản xuất nội dung trong giai đoạn phát triển mới.

Đáng chú ý, từ đầu tháng 4 năm nay, Ban Thể thao đã chính thức chuyển đổi thành Trung tâm Truyền hình Thể thao. Sự thay đổi này không đơn thuần là thay đổi về tổ chức mà còn thể hiện quyết tâm của Đài Truyền hình Việt Nam trong việc đưa thể thao trở thành một trong những lĩnh vực nội dung mũi nhọn. "Chúng tôi kỳ vọng FIFA World Cup 2026 sẽ là cột mốc khẳng định bản sắc và sức mạnh mới của Trung tâm Truyền hình Thể thao VTV trong lòng khán giả", ông Phan Ngọc Tiến bày tỏ.

Với sự chuẩn bị toàn diện từ công nghệ, nhân sự, nội dung đến hạ tầng phát sóng, VTV đang hướng tới mục tiêu không chỉ đưa World Cup 2026 đến với khán giả Việt Nam, mà còn mang lại một trải nghiệm theo dõi bóng đá hiện đại, đa chiều và giàu cảm xúc. Khi trái bóng bắt đầu lăn trên các sân cỏ Bắc Mỹ, hàng triệu người hâm mộ trong nước sẽ có cơ hội đồng hành cùng ngày hội bóng đá lớn nhất hành tinh theo cách gần gũi và thuận tiện hơn bao giờ hết. ■

Tuyển bóng ném bãi biển nữ dự giải VĐTG

Đội tuyển bóng ném bãi biển nữ Việt Nam đã xác định được các đối thủ tại vòng bảng Giải bóng ném bãi biển vô địch thế giới (VĐTG) 2026, diễn ra vào cuối tháng 6 tại Croatia. Theo đó, thầy trò HLV Huỳnh Minh Ngôn nằm ở bảng A với ĐKVĐ Đức, Hà Lan và Uruguay. Giải có 16 đội, chia thành 4 bảng, thi đấu chọn 3 đội có thành tích tốt nhất ở mỗi bảng vào lượt 2 (mỗi bảng 6 đội). Tiếp đó, 4 đội xuất sắc nhất của mỗi bảng lượt 2 sẽ giành quyền vào tứ kết và tranh suất bán kết, chung kết.

Đây là lần thứ 5 liên tiếp đội tuyển nữ Việt Nam có suất chính thức tham dự giải VĐTG. Lần gần nhất diễn ra năm 2024, đội đứng hạng 9 chung cuộc. Đội với 16 tuyển thủ đang tập luyện tại Mũi Né (Lâm Đồng) để chuẩn bị cho giải đấu.

L.H

Tám cơ thủ Việt Nam dự chặng World Cup ở Thổ Nhĩ Kỳ

Tại Giải Billiards carom 3 băng Cup thế giới (World Cup) 2026 diễn ra ở Ankara (Thổ Nhĩ Kỳ) từ ngày 8 - 14.6, đội tuyển Việt Nam tham dự với 8 cơ thủ gồm: Trần Quyết Chiến, Trần Thanh Lực, Bao Phương Vinh, Chiêm Hồng Thái, Nguyễn Chí Long, Nguyễn Hoàn Tất, Phạm Quốc Thuận và Nguyễn Đình Luân. Trong đó, Trần Quyết Chiến và Trần Thanh Lực được vào thẳng vòng chính, trong khi các cơ thủ còn lại phải thi đấu từ vòng loại. Năm ngoái, Quyết Chiến đã giành quyền vào chung kết và giành ngôi á quân sau khi thua Eddy Merckx (Bỉ). Năm nay, nhiệm vụ của cơ thủ này là phải bảo vệ được thành tích trên, nếu không thể lọt vào trận chung kết, Quyết Chiến sẽ bị trừ điểm và tụt hạng.

Ở 2 chặng World Cup đầu tiên trong năm 2026, Việt Nam đều có đại diện vào chung kết và cùng giành ngôi á quân. Đó là Trần Thanh Lực ở chặng đấu tại Colombia hồi tháng 3 và Chiêm Hồng Thái tại TP.HCM tháng 5 vừa qua.

H.L

Ancelotti và nỗ lực hồi sinh đội tuyển Brazil

● KHẢI HƯNG

HLV Carlo Ancelotti đang bước trên hành trình đặc biệt trong sự nghiệp cầm quân vốn đã quá lẫy lừng: Dẫn dắt đội tuyển Brazil trong vai trò HLV trưởng đầu tiên không mang quốc tịch nước này ở một kỳ World Cup. Một đất nước xem bóng đá là niềm kiêu hãnh dân tộc phải cậy nhờ chiến lược gia nước ngoài là lối rẽ không hề giản đơn.

HLV Carlo Ancelotti là nhà cầm quân người nước ngoài đầu tiên dẫn dắt đội tuyển Brazil tại một kỳ World Cup

Bắt đầu từ ngôn ngữ

Dù từng làm việc với rất nhiều cầu thủ Brazil trong sự nghiệp huấn luyện, Ancelotti lại không có nhiều gắn bó thực tế với đất nước Nam Mỹ này. Ông mới chỉ một lần đến Brazil vào đầu những năm 2000 trong một chuyến đi tuyển trạch cầu thủ. Vì vậy, ngay sau khi đạt được thỏa thuận dẫn dắt Selecao vào tháng 5.2025, nhà cầm quân người Italia hiểu rằng mình phải thích nghi thật nhanh.

Một trong những cuộc họp đầu tiên tại Rio de Janeiro, khi thấy nhiều nhân viên Liên đoàn Bóng đá Brazil (CBF) cố gắng nói tiếng Tây Ban Nha, thậm chí cả tiếng Italia để thuận tiện cho ông, Ancelotti đã mỉm cười từ chối. Ông nói rằng chính mình mới là người cần học tiếng Bồ Đào Nha. Đó không chỉ là một cử chỉ lịch thiệp. Đó là thông điệp đầu tiên mà Ancelotti gửi đến bóng đá Brazil: Ông không đến đây để áp đặt, mà để hòa nhập.

Với Ancelotti, chinh phục ngôn ngữ không đơn thuần là chuyện giao tiếp. Đó là cách thu hẹp khoảng cách với cầu thủ, với người hâm mộ và với nền văn hóa bóng đá ông đang được giao trách nhiệm chèo lái. Trong bóng đá đỉnh cao, chiến thuật có thể giúp HLV tổ chức đội bóng. Nhưng để xây dựng niềm tin, đôi khi người ta phải bắt đầu từ những điều nhỏ hơn nhiều - như một câu chào đúng ngôn ngữ.

Chiến thắng 6-2 trước Panama vừa qua, trong trận đấu áp chót trước thềm World Cup 2026 mang lại cho Ancelotti và Brazil không ít tín hiệu tích cực. Những gương mặt như Rayan hay Igor Thiago ghi dấu ấn, trong khi các trụ cột Vinicius Jr, Casemiro, Lucas Paqueta và Danilo cũng cùng lên tiếng đúng lúc. Tuy nhiên, điều mà Brazil nhận được từ trận đấu ấy không chỉ là số bàn thắng. Quan trọng hơn, đó là cảm giác về một tập thể đang dần vào quỹ đạo, một đội bóng bắt đầu tìm được sự kết nối sau quãng thời gian dài bất ổn.

Bởi trước khi Ancelotti đến, Brazil đã trải qua một chu kỳ nhiều biến động: Thay đổi liên tiếp trên băng ghế huấn luyện, bộ máy lãnh đạo bóng đá xáo trộn, vòng loại World Cup để lại không ít thất vọng. Trong bối cảnh đó, nhiệm vụ của Ancelotti không chỉ là dẫn dắt Brazil dự World Cup, mà còn là khôi phục lại niềm tin nơi Selecao - một đội tuyển đã 5 lần vô địch thế giới nhưng lần gần nhất nâng cúp đã từ năm 2002. Nếu không thể đăng quang ở mùa hè này, Brazil sẽ lập nên một cột mốc không mong muốn đó là sáu kỳ World Cup liên tiếp không vô địch, điều chưa từng xảy ra trong lịch sử đội tuyển áo vàng-xanh.

Vì sao Ancelotti được kỳ vọng?

Ở Brazil, mọi HLV trưởng đội tuyển quốc gia đều đối diện với áp lực khổng lồ. Nhưng với Ancelotti, áp lực ấy còn được nhân lên bởi ông là một người ngoài cuộc bước vào trung tâm của niềm tự hào bóng đá Brazil. Dù vậy, chính sự "ngoại lệ" đó lại mang đến cho ông một lợi thế không nhỏ.

Theo nhận định của cựu danh thủ Walter Casagrande, một trong những điều Brazil cần nhất lúc này là một HLV có tầm vóc lớn hơn cả các cầu thủ. Ở khía cạnh này, Ancelotti gần như không có đối thủ. Năm chức vô địch Champions League cùng những danh hiệu quốc nội ở cả 5 giải hàng đầu châu Âu, giúp ông sở hữu thứ uy tín mà ít nhà cầm quân nào có được.

Điều đó đặc biệt quan trọng trong một phòng thay đồ vốn tập hợp nhiều cá tính lớn như Neymar, Vinicius Jr, Raphinha hay Casemiro. Với một đội tuyển giàu ngôi sao, năng lực chuyên môn thôi chưa đủ; HLV còn cần đủ bản lĩnh và sự điềm tĩnh để khiến mọi cá nhân chấp nhận đặt cái tôi xuống dưới lợi ích tập thể. Ancelotti làm được điều đó bằng phong thái quen thuộc không phô trương, không ồn ào, nhưng luôn tạo ra cảm giác chắc chắn.

Việc CBF bổ nhiệm Ancelotti cũng đồng nghĩa với việc phá bỏ một trong những điều gần như cấm kỵ của bóng đá Brazil là trao quyền dẫn dắt đội tuyển quốc gia cho một HLV ngoại. Bởi vậy, không ngạc nhiên khi quyết định này từng gây tranh cãi. Không ít ý kiến cho rằng một nền bóng đá từng 5 lần vô địch thế giới, hoàn toàn có đủ nguồn lực để chọn một chiến lược gia trong nước. Những phát biểu phản đối từ một số cựu danh thủ, cựu HLV Brazil cho thấy tâm lý dè dặt ấy là có thật.

Nhưng thời gian đầu của Ancelotti tại Brazil phần nào đã làm dịu sự nghi ngại. Kết quả dù chưa thật sự bùng nổ, song không khí xung quanh đội tuyển đã dần ổn định hơn. Một cuộc khảo sát gần đây cho thấy tỉ lệ người dân Brazil ủng hộ công việc của ông đang ở mức đáng kể, và CBF thậm chí đã nhanh chóng gia hạn hợp đồng với nhà cầm quân người Italia đến năm 2030.

"Nhà vô địch thế giới" về khả năng thích nghi

Nếu phải chỉ ra phẩm chất nổi bật nhất của Ancelotti ngoài bảng thành tích, đó có lẽ là khả năng thích nghi. Leonardo (người từng làm việc với ông tại AC Milan và Paris Saint-Germain) mô tả Ancelotti như một "con tắc kè hoa" đến đâu cũng biết dung hòa với môi trường, với con người và với đặc điểm của đội bóng. Đây là phẩm chất đặc biệt quý giá trong bối cảnh Brazil cần nhiều hơn là một nhà chiến thuật đơn thuần.

Các nguồn tin cho biết sau khi nhận được dự thảo hợp đồng, Ancelotti đã chần chừ chưa ký ngay. Lý do không nằm ở điều khoản cá nhân, mà bởi ông muốn một số nhân sự của CBF (những người đã hỗ trợ ông thích nghi tại Brazil) cũng được đảm bảo tương lai lâu dài. Cách hành xử ấy cho thấy ông không chỉ xây dựng đội tuyển từ sân tập, mà còn từ lòng tin nơi những con người đứng phía sau.

Không phải ngẫu nhiên mà nhiều người ở Brazil nhanh chóng dành thiện cảm cho ông. Trong một nền bóng đá vốn đầy cảm xúc, yếu tố con người chưa bao giờ là chuyện thứ yếu. Dẫu vậy, tình cảm và sự ủng hộ sẽ không đủ nếu Ancelotti không giải quyết được bài toán chuyên môn quan trọng nhất: Làm sao để những ngôi sao Brazil chơi cho đội tuyển quốc gia với hiệu quả tương xứng như tại CLB.

Ancelotti nhiều lần nhấn mạnh rằng Brazil sở hữu hai trong số những cầu thủ xuất sắc nhất thế giới hiện nay là Vinicius Jr và Raphinha. Nhưng để bộ đôi này cùng bùng nổ trong màu áo Selecao vẫn là bài toán chưa có lời giải trọn vẹn. Trong hệ thống 4-2-4 giàu tính tấn công của Ancelotti, sự kết nối giữa các mắt xích trên hàng công còn chưa thật ổn định. Các phương án nhân sự bị ảnh hưởng bởi chấn thương của Rodrygo hay Estevao Willian càng khiến việc vận hành lối chơi trở nên khó khăn hơn.

Song, ngay cả khi mọi thứ chưa thật sự trơn tru trên sân, Ancelotti vẫn đang làm tốt một điều quan trọng khác đó là ông khiến các cầu thủ lắng nghe. Casemiro từng kể lại một khoảnh khắc đáng nhớ trong trận gặp Paraguay, khi đội tuyển cần chiến thắng để giành vé dự World Cup. Trong phòng thay đồ giờ nghỉ, quá nhiều người cùng nói. Ancelotti chỉ đơn giản bảo các học trò chờ năm phút để ông ra ngoài hút thuốc, rồi quay lại phát biểu. Khi ông nói xong, tất cả đều hiểu rằng người đàn ông ấy có một sức nặng rất riêng. Không cần mệnh lệnh cao giọng. Không cần diễn thuyết dài dòng. Chỉ bằng sự điềm tĩnh và phong thái rất "Ancelotti", ông khiến phòng thay đồ tự nhiên lắng lại.

Có một chi tiết thú vị phản ánh rõ cá tính của Ancelotti. Trong một buổi học tiếng Bồ Đào Nha, khi giáo viên chuẩn bị dạy ông về cách dùng câu mệnh lệnh, ông đã từ chối tiếp nhận theo hướng đó. Ông nói rằng mình không giao tiếp bằng mệnh lệnh, đó không phải phong cách của ông.

Chi tiết nhỏ ấy, ở một góc độ nào đó, cũng là chân dung đầy đủ của Carlo Ancelotti. Ông không phải mẫu HLV xây dựng quyền lực bằng khoảng cách. Ông tạo ảnh hưởng bằng sự tin cậy, sự từng trải và khả năng khiến tập thể cảm thấy được tôn trọng.

Năm 1994, Ancelotti từng ngồi trên băng ghế huấn luyện của tuyển Italia với vai trò trợ lý, khi Brazil lên ngôi vô địch thế giới trên đất Mỹ. Hơn ba thập kỷ sau, ông trở lại với chính đội tuyển ấy, trong vai trò người được giao sứ mệnh đưa Selecao trở lại đỉnh cao.

Brazil vẫn là Brazil giàu tài năng, giàu truyền thống, giàu kỳ vọng. Nhưng để biến tiềm năng thành cup vàng, đội tuyển này cần một bàn tay đủ già dặn để hàn gắn, đủ linh hoạt để thích nghi, và đủ tầm vóc để dẫn đường. Ancelotti đang cố gắng làm điều đó, theo cách rất riêng của mình: bắt đầu từ ngôn ngữ, đi qua con người, và hướng tới một sự hồi sinh mà bóng đá Brazil đã chờ đợi quá lâu. ■

● Tổng Biên tập: **NGUYỄN ANH VŨ**
● Phó Tổng Biên tập: **PHAN THANH NAM - NGUYỄN VĂN MƯỜI**
● **TÒA SOẠN - TRỊ SỰ VÀ PHÁT HÀNH:**
Số 141 Nguyễn Thái Học, phường Ô Chợ Dừa, TP Hà Nội - ĐT: 024.37265564 - E.mail: baovanhoa@fpt.vn
● **GPXB:** Số 37/GP-BVHTTDL ngày 6.3.2026 của Bộ Văn hóa, Thể thao và Du lịch

● **VĂN PHÒNG ĐẠI DIỆN PHÍA NAM:**
170 Nguyễn Đình Chiểu, phường Xuân Hòa, TP.HCM - ĐT/FAX: 028. 38230890 - 39100922
● **TRỤ SỞ VĂN PHÒNG ĐẠI DIỆN PHÍA NAM TẠI TỈNH KHÁNH HÒA:**
211 Thống Nhất, phường Tây Nha Trang, tỉnh Khánh Hòa; ĐT: 0258. 3825008
● **TRỤ SỞ VĂN PHÒNG ĐẠI DIỆN PHÍA NAM TẠI TP ĐÀ NẴNG:**
12 Trương Hán Siêu, phường An Hải, TP Đà Nẵng - ĐT: 0236. 3897798

● **Chế bản:** Báo Văn Hóa
● **In tại:** Cty CP In Công đoàn Việt Nam

GIÁ: 5.000đ

Trung Quốc tìm giải pháp bảo vệ chùa Gỗ 1.000 năm tuổi

● MINH ANH

Công tác bảo tồn chùa Gỗ huyện Ứng Huyện (Yingxian), tỉnh Sơn Tây, Trung Quốc, đang thu hút sự quan tâm đặc biệt khi các biện pháp giám sát và gia cố di sản được tăng cường nhằm bảo vệ một trong những công trình kiến trúc gỗ cổ và cao nhất thế giới.

Chùa Gỗ huyện Ứng Huyện, tỉnh Sơn Tây Ảnh: VCG

Giám đốc Cục Di sản Văn hóa Quốc gia Trung Quốc Rao Quan vừa tiến hành chuyến kiểm tra chuyên sâu tại khu vực chùa Gỗ và vùng phụ cận trong khuôn khổ chuyến công tác tại tỉnh Sơn Tây, miền Bắc Trung Quốc. Theo thông báo chính thức của Cục, ông Rao đã trực tiếp khảo sát tình trạng bảo tồn từng tầng của công trình, nghe báo cáo về công tác giám sát định kỳ, gia cố tại chỗ, khảo sát tổng thể cấu trúc, cũng như tiến độ các chương trình nghiên cứu khoa học liên quan.

Chùa Gỗ huyện Ứng Huyện được xây dựng lần đầu vào năm 1056 dưới thời nhà Liêu, tọa lạc tại thành phố Shuozhou. Công trình có cấu trúc đặc biệt khi nhìn từ bên ngoài chỉ gồm năm tầng, nhưng thực tế bên trong được thiết kế tới chín tầng. Toàn bộ kết cấu được nâng đỡ bởi hơn 50 loại cấu kiện gỗ, tạo nên hệ khung chịu lực độc đáo trong kiến trúc truyền thống Trung Hoa. Dù đã trải qua gần một thiên niên kỷ phong hóa, động đất và biến đổi khí hậu, tòa tháp vẫn đứng vững. Theo *Tân Hoa Xã*, chiều cao của công trình tương đương một tòa nhà hiện đại khoảng 20 tầng và cần tới 140 năm để hoàn thành dưới bàn tay của các nghệ nhân cổ đại.

Trong chuyến thị sát, ông Rao không chỉ đánh giá tình trạng của bản thân công trình, mà còn kiểm tra các biện pháp bảo vệ môi trường cảnh quan xung quanh, hệ thống an toàn phòng ngừa rủi ro, cũng như việc nâng cấp dịch vụ phục vụ khách tham quan. Cục Di sản Văn hóa Quốc gia cho biết, một cuộc họp chuyên đề cũng đã được tổ chức nhằm thảo luận các phương án bảo tồn lâu dài đối với ngôi chùa gỗ, trong đó nhấn mạnh yêu cầu kết hợp giữa bảo tồn nguyên trạng và ứng dụng công nghệ giám sát hiện đại.

Việc bảo vệ chùa gỗ huyện Ứng Huyện từ lâu đã là chủ đề thu hút sự quan tâm rộng rãi trong giới chuyên môn. Tại kỳ họp thứ tư của Đại hội Đại biểu Nhân dân Toàn quốc khóa 14 năm nay, đoàn đại biểu tỉnh Sơn Tây đã đề xuất một chương trình nghiên cứu toàn diện về cấu trúc công trình. Theo lập luận của đoàn, tình trạng nghiêng và biến dạng hiện nay của tháp không thể giải quyết triệt để chỉ bằng các biện pháp gia cố cục bộ, mà cần hướng tới nghiên cứu dài hạn, bao gồm phương án khảo sát hệ thống và thậm chí xem xét khả năng tái thiết theo tỷ lệ 1:1 tại một địa điểm phù hợp, song song với việc bảo tồn hiện trạng.

Chuyên gia di sản kỳ cựu Wang Yongxian từng tham gia nhóm bảo tồn chùa nhận định, công trình với kết cấu gỗ chịu lực khoảng 7.400 tấn đang đối mặt với quá trình biến dạng chậm nhưng liên tục. Ông mô tả đây là "một cuộc khủng hoảng diễn tiến âm thầm", đòi hỏi cách tiếp cận thận trọng theo nguyên tắc "ổn định trước, đánh giá toàn diện, can thiệp có kiểm soát". Theo ông, dù các đề xuất nghiên cứu mô hình và tái thiết có giá trị về mặt khoa học và đào tạo kỹ thuật, ưu tiên hàng đầu vẫn là đảm bảo an toàn thực tế cho di tích. Sau hơn 40 trận động đất trong lịch sử tồn tại, công trình đã chứng minh khả năng chống chịu đáng kể, nhưng vẫn cần hệ thống giám sát hiện đại để phòng ngừa rủi ro trong tương lai.

Trong chuyến công tác tại Sơn Tây, ông Rao Quan cũng kiểm tra nhiều di sản khác như công tác chống thấm ở hang động Vân Cương, tiến độ trùng tu các thị trấn pháo đài thời Minh và các dự án bảo tồn liên quan. Ông đồng thời khảo sát công tác quản lý di sản thế giới và dịch vụ du lịch nhằm gắn bảo tồn với phát triển bền vững.

Ở góc độ học thuật, phó giáo sư Lữ Ninh (Đại học Thanh Hoa) cho rằng, kinh nghiệm tại Sơn Tây cho thấy vai trò ngày càng quan trọng của cộng đồng trong bảo vệ di sản, với các mô hình như "nhận nuôi di tích" hay huy động người dân địa phương làm "người trông coi di sản" đang phát huy hiệu quả trong giám sát và nâng cao nhận thức xã hội.

Trong bối cảnh đó, chùa Gỗ huyện Ứng Huyện không chỉ là một biểu tượng kiến trúc nghìn năm tuổi, mà còn trở thành tâm điểm của các cuộc thảo luận về phương pháp bảo tồn di sản trong thời đại hiện đại, nơi bài toán giữa giữ gìn nguyên trạng và can thiệp kỹ thuật tiếp tục đặt ra những lựa chọn phức tạp cho các nhà quản lý văn hóa Trung Quốc.■

GÓC BÌNH LUẬN

Thực trạng đáng lo ngại

● LƯƠNG SAN

Việc Hàn Quốc tăng gần gấp đôi nhân sự cho đường dây nóng phòng chống tự tử 109, cho thấy quyết tâm của chính phủ trong ứng phó với cuộc khủng hoảng sức khỏe tâm thần, khi số ca tự tử vẫn ở mức đáng báo động.

Động thái này thể hiện nỗ lực của chính phủ Hàn Quốc trong việc củng cố "tấm lưới an toàn" xã hội, bảo đảm những người đang đối mặt với khủng hoảng tâm lý có thể được tiếp cận, hỗ trợ và can thiệp kịp thời trước khi rơi vào những tình huống không thể cứu vãn.

Để bảo đảm mọi cuộc gọi cầu cứu được tiếp nhận kịp thời, Bộ Y tế và Phúc lợi Hàn Quốc sẽ tăng gần gấp đôi nhân sự cho đường dây nóng 109, từ 103 người lên 200 người vào tháng 10 tới. Sức ép đối với đường dây nóng 109 xuất phát từ nhu cầu hỗ trợ tâm lý ngày càng gia tăng trong xã hội Hàn Quốc. Kể từ khi được triển khai vào tháng 1.2024, mức độ nhận diện của công chúng đối với dịch vụ này tăng nhanh, kéo theo lượng cuộc gọi đến tăng 46%, từ khoảng 219.000 cuộc năm 2023 lên hơn 352.000 cuộc vào năm 2025.

Đằng sau những con số đó là thực trạng đáng lo ngại về sức khỏe tâm thần tại nền kinh tế lớn thứ tư châu Á. Theo số liệu từ truyền thông Hàn Quốc, số người tự tử tại Hàn Quốc trong năm 2024 đã vượt 14.000 trường hợp, mức cao nhất trong hơn một thập niên. Trung bình mỗi ngày có gần 40 người tìm đến cái chết, cho thấy những áp lực nặng nề từ cạnh tranh nghề nghiệp, gánh nặng kinh tế, sự cô lập xã hội cũng như các vấn đề tâm lý kéo dài sau đại dịch.

Trong bối cảnh đó, đường dây nóng 109 đang trở thành điểm tựa đầu tiên đối với nhiều người đang tìm kiếm sự giúp đỡ. Tuy nhiên, lượng cuộc gọi tăng đột biến đã khiến hệ thống rơi vào tình trạng quá tải. Trung bình mỗi ngày có khoảng 1.118 cuộc gọi được thực hiện tới hệ thống, trong khi đội ngũ hiện hữu chỉ đủ khả năng xử lý khoảng 532 cuộc. Khoảng cách lớn giữa nhu cầu và năng lực phục vụ làm gia tăng nguy cơ bỏ lỡ những trường hợp cần can thiệp khẩn cấp.

Để giảm tải hệ thống, Hàn Quốc triển khai đồng bộ nhiều biện pháp, trong đó chuyển cuộc gọi ban đêm sang tổ chức phi chính phủ chuyên về hỗ trợ khủng hoảng Lifeline Korea và thành lập "đội phản ứng nhanh" từ tháng 7 để theo dõi, phân loại nguy cơ và can thiệp kịp thời các trường hợp khẩn cấp.

Cùng với việc tăng cường nhân lực, Hàn Quốc cũng đẩy mạnh bảo vệ và giảm áp lực cho đội ngũ tư vấn viên thông qua nâng trợ cấp, cải thiện cơ chế an toàn nghề nghiệp, triển khai chương trình chăm sóc sức khỏe tinh thần và ứng dụng trí tuệ nhân tạo từ tháng 11 nhằm giảm tải công việc hành chính, qua đó nâng cao hiệu quả hỗ trợ khủng hoảng tâm lý. ■

Tỷ lệ hút thuốc lá ở Mỹ giảm mạnh

Theo Trung tâm Kiểm soát và Phòng ngừa Dịch bệnh Mỹ (CDC), khoảng 1/11 người trưởng thành hiện đang hút thuốc, tương đương 9% dân số, dựa trên khảo sát hơn 24.200 người. Đây là lần đầu tiên tỷ lệ này duy trì dưới mốc 10% sau khi đã giảm xuống dưới ngưỡng này vào năm 2024. CDC định nghĩa người hút thuốc hiện tại là người từng hút ít nhất 100 điếu thuốc trong đời và đang hút mỗi ngày hoặc theo thời gian. Hút thuốc lá từ lâu được xác định là yếu tố nguy cơ hàng đầu gây ung thư phổi, bệnh tim và đột quỵ.

Từ mức khoảng 42% vào thập niên 1960, tỷ lệ hút thuốc tại Mỹ đã giảm mạnh nhờ các biện pháp như tăng thuế thuốc lá, siết chặt quy định nơi công cộng và các chiến dịch nâng cao nhận thức cộng đồng. Trong khi đó, tỷ lệ sử dụng thuốc lá điện tử ở người trưởng thành được ghi nhận ở mức khoảng 7% trong năm 2025, cho thấy xu hướng chuyển dịch nhưng vẫn ở mức tương đối ổn định.

Các chuyên gia y tế đánh giá việc tiếp tục giảm tỷ lệ hút thuốc là thành tựu lớn của y tế công cộng, góp phần cứu sống hàng triệu người và giảm gánh nặng chi phí chăm sóc sức khỏe tại Mỹ.

P.MINH